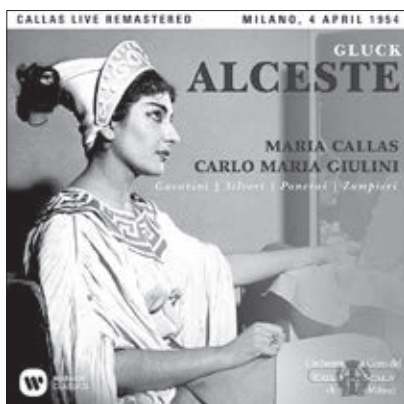

WAGNER: PARSIFAL
Callas, Panerai, Baldelli, Christoff,
A RAI Szimfonikus Zenekara,
Vittorio Gui
 Warner Classics – Magneoton
 0190295844455

GLUCK: ALCESTE
Callas, Gavarini, Silveri, Panerai,
A Milánói Scala Ének- és Zenekara,
Carlo Maria Giulini
 Warner Classics – Magneoton
 0190295844554

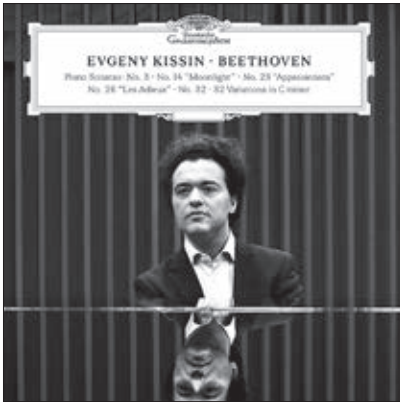
DONIZETTI: POLIUTO
Callas, Corelli, Bastianini, Zaccaria,
A Milánói Scala Ének- és Zenekara,
vezényel: Antonino Votto
 Warner Classics – Magneoton
 0190295844455

Igazi ritkaság az 1951-es Parsifal. Hangminősége nagyon jó, vérbeli RAI produkció. Dicséret illeti meg – egyáltalán nem rossz. Pedig olaszul van, s Wagner olaszul bizony problémás, nagyon más a két nyelv (míg a Werther például Gencerral és Ferruccio Tagliavinivel olaszul szerintem az eredetnél is jobb). Gui jól vezényel, bár a nyitány után kissé gyorsít, de Boulez rémes igyekezetétől azért elmarad. Christoff nagyon érdekes Gurnemanzként, hozza a formáját, lenyűgöző, csak épp a figura bölcs nyugalma helyett Christoff vehemenciája dominál. Mindenesetre érdekes. Az 1960-as Cluytens-vezényelte Scala-felvétel (Opera Depot) azonban alkalmazkodott a szerephez. Alfrico Baldelli nem igazi Parsifal, az I. felvonásban elég kemény is, de a II. felvonásban érzékenyebb, egész meggyőző, bár nem wagneri hang. Ez a felvonás amúgy is érdekes az olasz nyelv miatt, hiszen a ravellói Villa Ruffolo ihlette Wagnert. Panerai jó énekes, de fiatalon túl keményen fogta meg Amfortast, s a sietség sem tesz jót, nagy áriája csúcspontján épp ellentétes José van Dammal és Karajannal, akik zseniálisan lassítanak. És Callas milyen Kundry? Hangilag szép és differenciált. Ami furcsa, az a fordítás miatti nagyon más deklamáció. Nem Mödl vagy Meier intenzitása, de érdekes. Tulajdonképpen részben illik hozzá a szerep pszichológiailag: a negatívabb tartományban. Persze kérdés, kell-e ez, hiszen a művész ábrázol és megjelenít. Mindenképp nagyon érdekes. Az igazi callasi többlet fel-felcsillan ugyan, de gyanitom, hogy a fenn nem maradt Trisztánban és A walkürben több lehetett belőle. Az egészre érvényes, hogy a szereplők megértését és átélését segíthette az olasz nyelv, de az egész mégis elég szokatlan. Kifejezetten igényes és kidolgozott előadás remek énekesekkel, csak éppen nagyon-nagyon alternatív mindenekelőtt a némettől eltérő nyelv miatt.

Az 1954-es Alceste csodálatos, bár a hangminőség nagyon gyenge; viszont a magánének egész jól átjön, inkább a tuttknál zavaros. Ez egy nagy zenei emlék: hajdanán szerették és értették ezt az operát, mára feledésbe merült, s az uralkodó stílus sem kedvez a zenének. A régi lassabb, a dallamokat kiéneklő megközelítésben ez egy csodálatos zene. Giulini felkészültsége és felkészítése remek, mindenki nagyon koncentráltan működik közre, lépten-nyomon hallani, hogy hangról-hangra mindent nagyon alaposan kidolgoztak. Meg kell jegyezni mindennek ellenére, hogy Gencer, Picchi és Gui 1967-es római felvétele simább és epikusabb. Callas fantasztikus – főképp akkor, ami-

kor halkabban énekel, nekem néha sok a dramtizálás, szeressék bár sokan épp ezért. Alcseste szerepének kidolgozottsága is maximális, ugyanakkor én kicsit visszafogtam volna dramtizálásban és hangerőben. Előadása kiváló, lebilincselő, egész ritka magasságokban van, ugyanakkor nem mondanám, hogy a lemezfelvételt soha nem készítette Gencer (aki helyettesítette is Callast) gyengébb volna. Nem olyan intenzív, de folyékonyabb. Mindenki precíz, de Picchi – Gui előadásában – szebb és fényesebb, mint itt Gavarini. Az egészben még benne van a régi romantikus és a zenei gondolatokat szépen kiemelő stílus, részletekben gazdagabban is, de egészében mégis kicsit darabosabban, mint a Gui-előadásban. Az 1960-as Poliuto azért érdekes elsősorban, mert Callas utolsó új olasz teljes operaszerepe. Azután már csak korábbi sikereit – Norma, Tosca – énekelte újra, és persze Bizet Carmenjében remekelt. Ezt még szépen megcsinálta: mindenre hanggal, a technikával. Nem a legbonyolultabb szerep, ám kifejezetten jó Callast nem kihegyezett helyzetben hallani. Hangja tekintetében mindig öröndetes, amikor visszafogottabb tudott maradni. A felvétel hangminősége közepes. Votto remekül vezényel. Szerintem kitűnő operadirigens volt, akit helytelenül becsülnék alá. Az általa dirigált Callas-lemezek nem gyengébbek azoknál, amelyeket Serafin vezényel. Ez is még a régi szép bel canto hagyományok talaján áll, bár az énekesek már ki-kilógnak ebből a tradícióból. Corelli férfias, határozott, jól énekel, Bastianini és Zaccaria hozza a szokott jó formát. Milyen fantasztikus volna, ha mindez létezne stúdiófelvételen. De nem létezik, ezért a tapsok és olykor zavaró hangzás ellenére is felbecsülhetetlen értékek ezek. Amikor Callas színpadra lép a Poliutóban, megőrül a közönség. Votto vezényel tovább, s alig hallunk valamit egy jó ideig. Borzalmasnak tartom: lehetne a felvonás végeztével is hosszan tapsolni, de tudom, ezzel eléggé egyedül vagyok; a közönséget gyakorta nárcisztikus igézzel tölti el saját ottléte. Csodálatos, de sok tekintetben problémás műfaj az opera. Remélem, lesz még folytatása az élő felvételek kiadásának, mivel rendelkezésre állnak még jelentős felvételek, melyek nem kerültek be a mostani Class-széria összesen húsz kiadványa közé. Mindenekelőtt a milánói Traviata Giulinivel, az élő Álarcosbál Gavazzenivel, több Alvajáró, Norma és Medea – utóbbiak közt a jó hangminőségű kései londoni, Nicola Rescigno vezényletével.

Zay Balázs

BEETHOVEN: ZONGORASZONÁTÁK, 32 VARIÁCIÓ

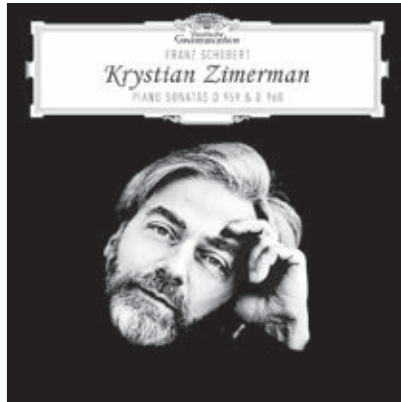
Jevgenyij Kiszin – zongora

★★★★★

Meglesni az egyik legnagyobb élő zongorista és Beethoven találkozását. Tényleg. Általában jobban szeretem a stúdiófelvételeket, de Kissin saját elmondása szerint segíti a közönség közelsége, ugyanakkor nehezíti helyzetét az üres stúdió. S tényleg így van, emlékszem olyan korábbi stúdiófelvételére, mely persze nem rossz, de nem az igazi. Ezek az igaziak. Még akkor is, ha az alapkonceptió más, mint az én alapvető elképzelésem. Például az Op. 111 esetében. Az első tétel gyors, de nemcsak fergeteges, hanem nagyon izgalmas és átél. Épp az van benne, ami egyes stúdiófelvételekből hiányzik, a pillanat ihletése, amikor Kissin és Beethoven találkozik. A program Kissin képe arról, hogyan fejlődött Beethoven: egy már előremutató korai műtől a végső kiteljesedésig. Csupa inspiráció, mikor az alapkonceptió szinte nem is érdekes, mert lépten-nyomon vannak érdekességek. Az orosz iskola kivételes iskolapéldája, erős dinamika, mellette az anyag intenzív újraélése. Széles dinamikai skála, de nem a megszokott módon, hanem elsősorban a bontás differenciáltsága által. csupacsupa inspirált pillanat. S ebben ezek szerint fontos, hogy a csodagyerekként kivételes fejlődést megélt művész közel van a közönséghez. És egyúttal nagyon távol van a közönségtől. Igazából fel sem merül a művek végleges – vagy aktuálisan véglegesnek vélt – formájának megközelítése, itt inkább a pillanatnyi megküzdésről van szó az anyaggal, mely ihletett megmutatkozik, majd rendre tovaillan. Van, aki inkább megjegyzi a megérett formát. Kissin nem ezt a formát hajszolja, hanem azt a pillanatot keresi, amikor megint megmutatkozik. Nagyon remélem, hogy lesz folytatás.

Zay Balázs

Deutsche Grammophon – Universal
479 7581

SCHUBERT: ZONGORASZONÁTÁK – D959 ÉS D960

Krystian Zimerman – zongora

●●●●●

Krystian Zimerman az egyik legnagyobb élő zongorista, a két mű pedig (különösen a B-dúr) az egyik legnehezebben megfogható. Még a legnagyobbak is csak közelítgetik. Egyszerűnek látszik, és roppant bonyolult. Zimerman saját hangszert készített hozzá, legalábbis részben: Steinway instrumentumon játszik maga készítette klaviatúrán, módosított kalapálással. A hang egész varázslatos, lírai, de nem gyenge, éneklő, ami Schuberthez nagyon kell, korszerűen (mármint a még kalapácsolás időkre gondolva) áttetsző és áttekinthető hangkép. Ugyanakkor – valamelyest párhuzamban a nem régi Barenboim-hangszerrel – a regiszterek töredezettsége nélkül, s érdekes módon erősen megcsillanó magas hangok. Alapvető kvalitásai Zimerman játékának a tisztaság, az összeszedettség – nem csak úgy, hanem a tőle megszokott módon nagyon –, valamint az éneklő karakter, továbbá a keresztzólomok adta játék kiemelése, ami nagyon sikerül neki. Példa erre a B-dúr szonáta I. tételének csendesen megszólaló főtémája melletti kíséret nem túlzott kiemelése, de felemelése a megszokottnál magasabb szintre. Érdekes, főleg az A-dúr szonáta Andantino tételében tűnik fel, mikor Zimerman egy pillanatra improvizatívabbá válik. Ritka, hogy egy művész ennyit készüljön egy projektre, bár ilyen kiemelkedő alkotások esetén tulajdonképpen alapvetően szükséges volna. Olyan ez, mint a Bach Csellószvitok Rosztropoviccsal. Elérte az álmodott szintet? Igen is, nem is. Igen, mert küzdött érte, és nem, mert nem lehet. Egyszerűen nem lehet. Talán tévedek, de a B-dúr szonátát megközelíthetetlennek látom, metafizikus jelenségnek. Amit lehet, Zimerman megtett, s közel jutott a megközelíthetetlenhez. Az utóbbi idők egyik legjelesebb lemeze.

Zay Balázs

Deutsche Grammophon – Universal
479 7588

CHOPIN EVAOCATIONS

Daniil Trifonov – zongora, Mahler Kamara-zenekar, vezényel: Mihail Pletnev

●●●●●

Két bevett nézettel nem értek egyet nagy zeneszerzők hangszerelésének megítélését illetően: nevezetesen azzal, hogy Schumann szimfóniáinak és Chopin zongoraversenyeinek rossz a hangszerelése. Igazából azzal sem, hogy Paganini versenyműveit rossz, ott azonban az egyszerűség aligha tagadható. Messzemenően támogatom ugyanakkor a zenék szabadabb megközelítését, az átdolgozás szabadságát. Ahogy mindig is volt: nagy zeneszerzők becsülték, ugyanakkor gyakorta át is dolgozták mások műveit. Miért is ne? Ezen az albumon Chopin két versenyműve Mihail Pletnev hangszerelésében csendül fel. Nem rossz alternatíva. Pletnev hangszerelése kétségkívül könnyedebb, s így az eredmény kamarazeneibb. Trifonov egyszer már lemezeztette Lengyelországban az e-moll versenyműnek egy másik alternatív hangszerelését is, melyet Wojciech Rajski vonósenekarra készített. A két koncertet egyéb Chopin-művek és más szerzők Chopin-reminiscenciái veszik körül (Schumann, Grieg, Barber, Csajkovszkij, Mompou), ami nagyon érdekes. Például Mompou hosszabb variációs műve igazi ritkaság, melyben különös, hogy a legtöbb variációt a feldolgozott motívumhoz nagyon közel kezdi. Az album fő erénye persze Trifonov zongorázása. Igen tehetséges pianista, aki élvezi a játékot, lazán játszik, miközben differenciált a játék, kissé improvizatív. A magabiztos és virtuóz zongorista átéli és élvezi a játékot. Trifonov nem olyan pianista, aki küzd a darabok ideális formájának megközelítésével, hanem olyan, aki örömet lel a művek fordulatos előadásában. Nemcsak technikája, stílusérzéke is kimagasló. Trifonov elsősorban virtuóz, de sok öncélú virtuóztól eltérően a zene megszállottjaként.

Zay Balázs

Deutsche Grammophon – Universal
479 7518

BACH, BUSONI ÉS BEETHOVEN MŰVEI
Yuuko Shiokawa – hegedű,
Schiff András – zongora ★★★★★

A megannyi „egy-szerzős” hangversenyt adó és lemezt készítő Schiff Andrásról első pillantásra talán kissé szokatlan, hogy feleségével, Yuuko Shiokawa hegedűművésznővel közös lemezükre ezúttal nem homogén műsort választottak, hanem három különböző zeneszerzőtől játszanak egy-egy szonátát. A CD műsora viszont ezúttal is mélyebb eszmei mondanivalót sugall, s megmutatja a három komponista között meglévő szoros kapcsolatot. Kézenfekvő, hogy mindhármuk családi neve azonos betűvel kezdődik, ám ez csak külsőség, az őket összekötő közös szálatok mélyebben kell keresni. A gyökerek pedig Bach-hoz vezetnek. Egy dokumentumfilmben nyilatkozta Schiff, hogy minden reggel a Wohltemperiertes Klavier valamelyik darabjával kezdi a napot, és ha az elmúlt századokból csak egyetlen zenei géniussal találkozhatna, Bachot választaná. Busoniról nem kell bizonygatni, hogy korának egyik legelkötelezettebb Bach-hívója volt, aki alkotóművészként és pedagógusként is sokat tett a lipcsei mester 20. századi recepciójáért. A lemezen hallható e-moll hegedű-zongoraszonátájának (op. 36a) 4. tételében Bach nemcsak áthallásként, hanem konkrétan is megjelenik: a variációs tétel témáját egy Bach-korál adja. Busoni e műve több Beethoven-darabdal – így a korongon felhangzó G-dúr hegedű-zongoraszonátával (op. 96) – is párhuzamba állítható. A kör pedig bezárul: szintén Schiff nyilatkozta, hogy Beethoven művésze (is) Bachtól származtatható. A Beethoven-mű letisztultságával, különleges formáival valóban a komponista e műfajban alkotott műveinek csúcsát képviseli. A két művész játéka is az előadóművészet csúcsa. Kristálytisza hangzás, világos formálás jellemzi játékukat, mely a legmagasabb rendű szellemi összhanggal társul. Kovács Ilona

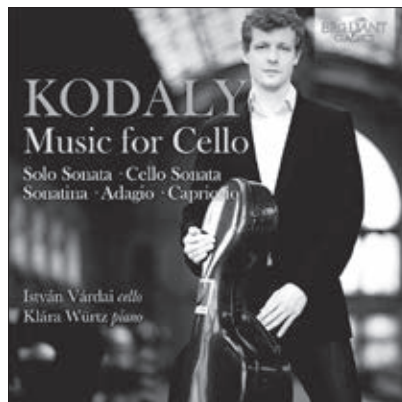
ECM Records – Hangvető
 481 5767

GERSHWIN: KÉK RAPSZÓDIA ÉS MÁS ZONGORAMŰVEK
Balog József – zongora ●●●●●

George Gershwin nagyon tudott zongorázni. Számos korabeli felvétel őrzi a játékát, s a megfakult celluloid szalagok mellett zongoraműveinek kottái sejtetik meg azt a boszorkányos technikát, aminek már tinédzser korában birtokában volt. Csak kevesen tudták megközelíteni előadasmódjának utánozhatatlan hangulatát, ahol nyoma sincs erőlködésnek: mintha a virtuóz futamok, az eltolt hangsúlyok, a szinkópás ragtime ritmusok színes kavalkádjának megszólaltatása a világ legerőteljesebb dolga lenne. Darabjai ma is kihívást jelentenek a zongoraművészeknek, mert a klasszikus alapokon nyugvó, jazzes hangvétel autentikus reprodukcióját nem lehet tanulni, ennek belülről kell jönni. Pontosan ezért érezzük úgy, hogy Balog József is nagyon tud zongorázni. Gershwin-műveket tartalmazó lemezén nemcsak egyszerűen lejátsza a hangokat, hanem hihetően teremt meg a darabok sajátos miliójét is. A lemezt nyitó Rialto Ripples Rag-et (a zeneszerző első publikált hangszeres művét) vagy a CD utolsó darabját – az etüddé feldolgozott I Got Rythm lüktetését – hallgatva minden nehézség nélkül megjelenik lelki szemeink (és füleink) előtt az amerikai filmekből jól ismert, pianóját nem kímélő bázongorista képe, szája sarkában az elmaradhatatlan cigarettával. A kiadvány Gershwin minden korszakából izelítőt ad: szerepel a Summertime a Porgy és Bess című operából, a Daloskönyv hét dala (köztük az első átütő siker, a Swanee), a Három prelúd, a Rhapsody in Blue szóló-zongora változata, és végül hét etűd népszerű Gershwin-dallamokra, Earl Wild átdolgozásában. Balog József teljesen azonosul Gershwin zenéjével. Játékát maximális alázat, fölényes hangszerkezelés jellemzi, ezeket pedig a tartalom leghívebb tolmácsolásának szolgálatába állítja. Kovács Ilona

Hungaroton
 HCD 32806

KODÁLY ZOLTÁN: CSELLÓMŰVEK
Várdai István – gordonka,
Würtz Klára – zongora ●●●●●

In medias res: a Szólószonátával (Op. 8) kezdődik a műsor, nem kis feladat elé állítva a hallgatót. Bár a darabok sorrendje érdemben nem meghatározója egy-egy felvételnek, hiszen az érdeklődő maga dönt arról, mit akar meghallgatni. Mégis, a hagyományos (passzív) gyakorlat a végighallgatásnak kedvez. Ezúttal nem biztos, hogy hasznos, hiszen az impozáns nyitódarab után óhatatlanul is kevesebb figyelem juthat a Szonatinának, Kodály gordonka-zongora együttesére komponált utolsó művének. A program a szerző életében nem publikált szóló-tétellel, a Capriccióval folytatódik, majd az eredetileg hegedű-zongorára készült, majd a gordonkások és brácsások repertoárját gazdagító átíratokban is méltán népszerűvé vált, korai Adagio következik, s befejező számnak marad az időrendben azt követő Gordonkaszonáta (op. 4). Kodály gordonkamuzsikájának külföldön is méltó népszerűsítője Várdai István, aki 2015 augusztusában készítette a felvételt Pécsen, a Kodály-Központban. Akkor még 1720-ban készült Montagnana-hangszerén játszott, a „Du Pré” Stradivariusszal a következő év végén debütált. De Várdai esetében másodlagos a hangszer; a játékos bármely mesterhangszerrel úgy bánik, hogy plasztikusan érvényesüljön interpretációs szándéka. Érdemes művenként ismerkedni előadásában a darabokkal, hogy a műismeret birtokában mind több kompozitórius és előadói részletre felfigyelhessünk. Zongorista-partnerével összhangban úgy adják elő a műveket, hogy azok érzelmi-indulati tartalma magától értetődően alakítja a formákat; a recitatív részletek afféle „Der Dichter spricht” vallomáshangon szólnak, s a virtuóz szakaszok sohasem a technikai felkészültség megcsillogtatásának a területei. Fittler Katalin

Brilliant Classics – Karsay és Társa
 95574

KORCSOLÁN ORSOLYA – SILENCED
Kuti Sándor hegedűs kamarazenéje

Hogy Kuti Sándor (1908–1945) műveit ma lemezen hallgathatjuk, annak épp annyira regényes története van, mint a tragikusan fiatalon elnémított, s így elfeledett zeneszerző életének, művei keletkezésének. Korcsolán Orsolya hegedűművésznőnek Solti György mesélt a 20. század egyik legígéretesebb magyar zeneszerzőjéről, de csak évekkel később, a komponista lányával való találkozás során kerültek elő – egy dobozból – Kuti kézíratai. A lemez dramaturgiája remekbe szabott: a legszemélyesebb vallomástól, a hegedűre írt Szólószonátától a két-hegedűs szonáta párbeszéde, majd két vonóstrió: a 2. és 3. Szerenád útján nyílik meg a 2. vonósnégyes energikus befejezése felé. Kuti kompozíciói sokszínűségükben is varázslatosak, a két vonóstrió formái és melódiái egyéni hangon idézik Stravinsky neoklasszikus stílusát, tisztelegve a bécsi klasszikus szerzők előtt is. A friss ötletekkel teli, modern hangvételű vonósnégyes a folklorizmus jegyeit viseli magán, míg a hegedűduó egyértelműen bartóki hatást tükröz. A Szólószonáta igazi gyöngyszem, az utolsó elkészült darab egyszersmind a szerző ars poeticája is. Kuti 1944-ben a kárpátaljai munkatáborban kitépve, maga vonalazta iskolai füzetlapokra írta le és egy keretlegénnyel küldte el Budapesten bujkáló, várandós feleségének a művet. Az első tétel szívzaggató monológjának és a második tétel áriájának feszültségét a harmadik tétel mindenén átvilágító büszkesége és reménytelisége oldja fel. Korcsolán Orsolya kamarapartnerit, a Liszt Ferenc Kamarazenekar művészeit megannyiszor méltatták már, mi sem tehetünk most másképp. A hegedűművésznő meleg tónusán, intelligens játékmódján túl a végtelenségig megható személyes átélés teszi ezt az értékmentő felfedezést tökéletessé.

Józsa Botond

Deutsche Grammophon – Universal
481 5697

HEAVY – KORTÁRSZENE HEGEDŰRE
Zádory Édua – hegedű

A hegedűművész azon előadók közé tartozik, akik – felismerve korunk sajátos körülményeit – tevékenyen részt vállalnak pályájuk alakulásában. Ízig-vérig korának embere, szívesen dolgozik együtt zeneszerzőkkel (alkotóként maga a vizuális művészetek területén próbálta ki magát), akiket darabok komponálására inspirál. Zádory Éduának érdemes írni: nemcsak bemutatja a neki ajánlott műveket, hanem repertoárban tartja őket. CD-j-e hat szerző hét művét tartalmazza – valamennyinek az ajánlása Zádory Éduának szól. Közülük a „legrégebbi” (Johanna Dederer: In Breth of Time) 2010 és 2012 között készült, a legfrissebbet, live-elektronikus darabját idén fejezte be Federico Placidi. Tájékozódhatunk e hangzó pillanatképek segítségével a nemzetközi hegedűirodalom legújabb alkotásaiból kapva ízelítőt. Nem korep, nem is keresztmetszet, hanem élményforrás. És főképp, annak bizonyossága, hogy lehet szeretni a kortárszenét! Mert nem kell hegedűsnek lenni annak megállapításához, hogy nem egy közülük technikailag nehéz, sőt, bizonyos szempontból virtuóz – és Zádory Édua hallható lelkesedéssel szólaltatja meg mindegyiket, érezhető játék-örömmel a hegedűst próbáló részleteket. Ebből adódóan egyidejűleg figyelünk a művekre és az interpretációra – ami a hallgatóra nézve azzal a haszonnal jár, hogy megpróbál tájékozódni a számára új művekben. Feladata van tehát, vagyis személyesen érdekeltté válik a zenehallgatásban – s akkor voltaképp szinte mindegy, hogy személyes ízléséből adódóan melyik tetszik neki, s melyiket utasítja el. Amikorra pedig a miértet is szavakba tudja önteni, bennfentesnek érezheti magát, aki nem idegenül áll szemben a szokatlan hangzásokkal. Ez pedig a kortárszenével való kapcsolat alapfeltétele!

Fittler Katalin

Genuin – Mevex
GEN 17473

CSAJKOVSZKIJ: HEGEDŰVERSENY, ROKOKÓ VARIÁCIÓK

Nemanja Radulovic – hegedű; Isztambuli Burosan Filharmonikus Zenekar, Sascha Goetzel, Double Sens

Nemanja Radulovic fiatal szerb hegedűs fura figura. Laza és alternatív kinézete játékában részben tükröződik, részben nem. Amiben nem tükröződik: Radulovic hangvétele átvitt és szó szerinti értelemben egyaránt lírai fogantatású. Ha belépését halljuk, biztos, hogy nem ilyen külső jut eszünkbe. S amiben tükröződik a szerb hegedűs láttatni akart egységese és lazasága: a néha-néha meglepő hirtelen váltás, egy-egy radikálisabban kivitelezett epizód. Az amplitúdó igen nagy, a tempók illetően is, a játék érzelmi töltését tekintve is. Csajkovszkij Hegedűversenyének alternatív előadása egy olyan művésztől, aki egyszerre hűséges muzsik és önálló személyiség. A sokszor játszott koncertet olykor jó a megszokottól eltérően, de ízléses keretek közt maradvá hallani. A párdarab nagyon érdekes. A Rokokó variációkat Yvan Cassar filmzene-szerző átíratában halljuk brácsára, vonószekarra és zongorára. Bevallom, nekem nagyon tetszik. Izgalmasabbá teszi a szép, ám Csajkovszkijtól szokatlan módon végig a lágyság tartományában mozgó, s onnan ki nem lépő művet. Ad absurdum még Berg remek kamarakoncertjével is párosítani lehetne, bár itt a vonós szólista szerepe nagyobb. Ebben Radulovic inkább a hűség felé hajlik, a cselló brácsán való megszólaltathatóságát keresve. Nem csak ez a lemez ébreszti fel bennem a gondolatot, hogy talán paradigmaváltás küszöbén állunk, s a szerzői intenciókhoz való minél hűségesebb ragaszkodni akarást, részben ismét, növekvő variációs kedv váltja fel. Miért is ne? Különösen a Cassar-féle átdolgozás mintájára. Hát nem jó például Schumann Csellóversenye Sosztakovics hangszerelésében, és/vagy hegedűn? Zay Balázs

Deutsche Grammophon – Universal
479 8089

QUELLA FIAMMA
Nathalie Stutzmann – ének,
Orfeo 55 ●●●●○

Aki a különleges hangokat szereti, annak ez a lemez bizonyosan elnyeri a tetszését: a ritka hangfajú Nathalie Stutzmann énekel, és az Orfeo 55 játszik a felvételeken. A kiadvány azok érdeklődését is felkeltheti, akik a régizenei csemegéket keresik. A lemezen ismert (Händel) és kevésbé vagy egyáltalán nem játszott szerzők művei – áriák, dalok, zenekari tételek – szólnak meg. A darabok egy részének változatos kísérleteiről a hangszerelő gondoskodtak, frissebbé téve a hangzást. A gazdag műfaji választék az énekesnő számára egyfajta utazás, az érdeklődő pedig körülbelül 150 évnyi késő reneszánsz és barokk zenéből kap egy csokrot. A legkorábban keletkezett dal Caccinié, az ismert Amarillist választotta az énekesnő; szintén kedvelt az egyik legkésőbb keletkezett Martini-dal. A vokális művek többsége szomorú, melankolikus, szívhez szóló, olyan tolmácsolásban halljuk ezeket, hogy belefeledkezünk a zenébe, előadásmódba. Stutzmann hangja fantasztikus mélységig terjed, kis C-ig megy le az egyik áriában. Éneklése megkapó, kifejező, zenei szempontból átgondolt. Az Orfeo 55 együttes hangzása ideális, az énekesnőt nem csak kísérik, hanem részt vesznek a zenei folyamatban, gazdagítják az érzelmek megjelenítését. A zenekari daraboknál különösen kitűnik az együttes finom, míves játéka, egy-egy hangszer vagy hangszercsoport kiemelése. A zenekar tagjai nagyon jártasak ebben a stílusvilágban, a fagottos és a lantos játéka remek. Nagyon visszhangos a tempóban készült felvétel (újabb mintha divat lenne nagy terű, sokáig zengő helyszínt választani az előadáshoz). Bár néha kifejezetten élvezetes a hosszan tartó zengés, de egy idő után ez fárasztó a fülnek. *Lehotka Ildikó*

Erato/Warner – Magneoton
0190295765293

ANGELA GHEORGHIU – ETERNAMENTE
Angela Gheorghiu – ének, Prágai Filharmónia, Emmanuel Villaume ●●●●●

Az album a verizmus dal- és áriakincséből ad válogatást, kilenc szerzőn keresztül. Angelo Mascheroni címadó dala köré állították össze Angela Gheorghiu lemezének programját, hatalmas érzelmek áradnak az elhangzó zenéből. Az első verista operát ki Mascagninak (Parasztbecsület), ki Boitónak (Mefistofele) tulajdonítja. Mascagni és Leoncavallo iskolát teremtettek, sorra-másra kerültek színpadra a verista operák – a közönség a mítoszok, a történelmi drámák helyett a való életből vett történeteket kereste. Az irányzat az irodalomból indult ki, a festészetben folytatódott, a zenében teljesedett ki. A verizmus lényege a sokkolás, a nyersségében erőteljes történet, talán ezért is volt szűkre szabva ez a korszak. Angela Gheorghiu tolmácsolása szöveg- és kottahűen mutatja a különféle érzelmeket, a szerelmet, annak minden fajtáját, a halálvágyat, a halálra készület. A válogatásból nem hiányoznak a sikeráriák, de alig ismertek is helyet kaptak. Gheorghiu éneke drámaiságával hat: sűrítve mutatja be az érzelmeket, rögtön behelyezkedik az adott ária atmoszférájába, előadása tagadhatatlanul izgalmas. Gyorsan változó színekkel jellemzi az adott karakter érzésvilágát. A kevésbé sistergő áriákban, dalokban talán kevésbé ihletett Gheorghiu éneklése, de ezekben is kiegyenlített hangot hallunk. A két énekes partner – Joseph Calleja és Richard Novak – közreműködése szép pillanatokot hoz, a Prágai Filharmónia Énekkara is nagyon jó. A Prágai Filharmónia játéka remek, Emmanuel Villaume keze alatt gyönyörű színeket játszik az együttes, a dinamika remek, a zenekar nem kísérőként funkcionál. Villaume nem fukarkodik a bombasztikus hatásokkal, de ez a verizmus egyik összetevője. *Lehotka Ildikó*

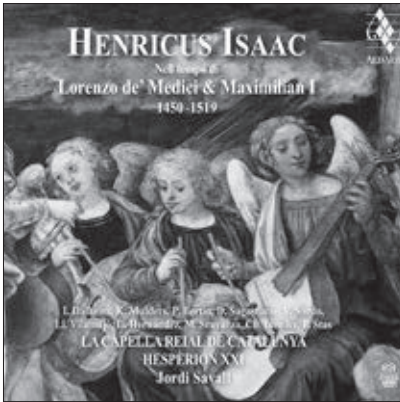
Warner Classics – Magneoton
0190295780241

SECRETS – FRANCIA DALOK
Marianne Crebassa – ének,
Fazil Say – zongora ●●●●○

A francia zene hangzészvilága egyedi; kecses, légiés, eltéveszthetetlen. Ezért is érdemes meghallgatni azt a lemezt, melyen francia sanzonok, dalok, melodie-k szerepelnek Marianne Crebassa és Fazil Say előadásában. 18 év dalaiból áll össze az anyag, mely a francia zenén belül is különösen különleges zenei világot mutat be, a 19-20. század fordulójának kompozícióit, annak vokális szelét. Négy francia szerző – Debussy, Ravel, Fauré és Henri Duparc – izgalmas világában merülhetünk el, a dalok mellett dalciklusok szólnak meg. Debussy Bilitis-dalai talán a legismertebbek, de rendkívül élvezetes a kevésbé ismert Henry Duparc négy darabja. E kompozíciók szinte kivétel nélkül a lélek mélyét, a legrejtettebb, kimondatlan érzéseket ábrázolják, túlnyomóan melankolikus, rezignált, szomorú dalokat hallunk, remek válogatásban. Say kamarazeneszként is első rendű, nem csak szólistaként. Zongorajátéka ezen a felvételen varázsos, a művész atmoszférateremtő képessége bámulatos. Pianói gyengédek, néha suttozóak vagy sejtelmesek. A hangszínével remekül bánik a zongorista, ezernyi árnyalatot hallunk, hullámokat, kiteljesedést. Say időkezelése egyszerűen felülmúlhatatlan. Crebassa éneklése kellemes, de inkább átlagos, hangja néha éles a magasabb tartományban. A megejtő versekre írt zenék hangulatát nem adja át teljes valójában, visszafogottan énekel, sokkal több apró mozzanattal lehetne előre vinni a dalokat, jelezni e stílus álomszerűségét, a pillanat varázsát. Ravel Shéhérazade ciklusának középső dalában Bernhard Krabasch fuvolásza rendkívül hangulatteremtő. Bónuszként Say Gezi Park 3. című balladája szólal meg – annak is vokális-zongora változata. Crebassa ebben a darabban a legjobb. *Lehotka Ildikó*

Erato/Warner – Magneoton
0190295768973

HEINRICH ISAAC MŰVEI

La Capella Reial de Catalunya, Hespèrion XXI, Jordi Savall

★★★★★

A tehetség és a tudás mellett elképesztő munkabírási jellemző Jordi Savallra. Egyaránt sokat tett a viola da gamba-játék népszerűsítéséért, továbbá – zenei források rekonstruálásával és megszólaltatásukra hivatott együttesek alapításával – a zenetörténet fehér foltjainak megszüntetéséért. Koncertező és felvételek készítő gyakorlatlaltal nemzeti közönségi rajongótáborhoz hozott létre a régi-zenei közösségi produktum, amelynek szerves része a mindenkori közönség is. 1998-ban saját céget alapított felvételeinek megjelentetésére: az Alia Vox kiadványainak száma ma már több mint 120. Kivitelezésük kezdettől minden igényt kielégítő, a hatnyelvű kísérőszövegek hiánypótlóan informatív, közzétéve a zenetörténeti kutatások legújabb adalékait, s a képi illusztrációról is csak szuperlatívuszokban lehet szólni. Az egy-egy forrásanyagot hangzó életre keltő gyűjtemények mellett a legértékesebb kiadványok közé tartoznak azok, amelyeket jubileumi alkalom hívott életre. A Heinrich Isaac születésének 500. évfordulójára megjelent összeállítás gazdag-részletező képet ad a nálunk leginkább az Innsbrucklied szerzőjeként számon tartott, korszakos jelentőségű reneszánsz komponistáról. A 15 műsorszám végighallgatásra szánt, érdekes program, melyben hangszeres és vokálistételek váltakoznak. A lényeglátó ismertető, de főképp a lebilincselő hallgatnivaló által – a gyönyörködésen túl – betekintést nyerünk a reneszánsz zene formavilágába, szerkesztésmódjába. S akinek mindez a jó kevés, az további, irodalmi értékű olvasnivalóhoz kap inspirációt (Huxley, Stendhal) korunk meghatározó értékű előadóművésztől. *Fittler Katalin*

Alia Vox – Karsay és Társa
AVSA 9922

UN OPÉRA POUR TROIS ROIS

Santon-Jeffery, Baráth, Dolié, Orfeo Zenekar, Purcell Kórus, Vashegyi György

★★★★★

2011-ben kezdődött a Versaille-i Barokk Zenei Centrum és a Vashegyi György vezette Purcell Kórus és Orfeo Zenekar termékeny együttműködése. Vashegyi György több mint 25 éves munkája beérett: a barokk zene ismert és még felfedezésre váró szerzőinek műveit mutatja be, nagy sikerrel. Az Opera a három királynak című darab tulajdonképpen pasticcio-opera: 15 szerző operájából szóval meg 24 részlet. Áriák, baettek, kórusok, induló, égháború, táncok – a felsorolás közel sem teljes. A felhangzó részletek bemutatják a barokk operazene gazdagságát, szerves egységbe rendeződik a történet a három allegorikus szereplő bevonásával. Jól megfér egymás mellett Mondonville, Dauvergne, Lully, Rameau vagy Rebel zenéje, stílusa. Az összeállítás erénye az igényesen választott, egymáshoz igazított hangszerösszeállítás, különféle karakterű részletek színészsége. Egészen kivételes felvételt tarthat kezében a hallgató. A kétrészes képzeletbeli opera minden pillanata arra készíti az érdeklődőt, hogy figyeljen az előadásra, a zene megteremti a saját belső feszültségét, amit a hallgató pontosan érez. Az Orfeo Zenekar kitűnő – a 17. és 18. századi francia királyi udvari zene a maga pompájában, ünnepélyességében, táncosságával tárul elénk, a hangszínek pazarul sorjázhatnak. A Purcell Kórus hangzása kezdettől egyedi volt, s most is az. Chantal Santon-Jeffery, Baráth Emőke és Thomas Doilé érzékenyen formálják meg vokális szólamaikat, Vashegyi György maximális hűfokon irányítja a közreműködőket. A két lemez közel hozza a korszakot a mában élőknek. Valószínűleg a Napkirály, XV. és XVI. Lajos is szívesen hallgatná Versailles-ban az előadást.

Lehotka Ildikó

Glossa – Karsay és Társa
GCD 924002

WAGNER: PARSIFAL

Vogt, Pankratova, Zeppenfeld, McKinny Bayreuthi Ünnepi Játékok, Hartmut Haenchen

●●●●●

A Grál-varázs a mű kicsengése után is még hosszú másodpercekig a színpad fölött lebeg a tájat kizöldítő, tavaszi zápor okozta pára alakjában. A hangos ovációk a nézőtéri fények kigyulladásával sem rögtön csattannak fel. Van min gondolkodnia az estélyruhás-szmingos közönségnek: Uwe Eric Laufenberg rendezése legalább oly zavarba ejtőn logikus, mint amilyen megvesztegethetetlenül pontos Haenchen vezénylete. Amit kapunk: „szent ünnepi színjáték” helyett emberi dráma; Montsalvat gótikus vára helyett lepusztult – ám háborús menekülteknek így is oltalmat nyújtó – keresztény bazilika a monoteista kultúrák bölcsőjében, valahol a vallási fanatizmus szagát, mai Közép-Keleten; Klingsor mór varázskertje helyett csempeborításos törökfürdő; viráglányok helyett előbb csadorba burkolózó muszlim nők, majd bájaikat nem titkoló háremhölgyek, végül a nagypénz-keresés varázs (!) áldásában is részesülő, emancipált hajadonok. Az első felvonásban a Grál felzárása helyett a Krisztusként reinkarnálódó Amfortas seibeiből fakad fel vér, amelyet a szerzetesek (= Grállovagok) kis kelyhekben magukhoz is vesznek. A kereszténység helyett az iszlámra áttért Klingsor trófeaként falra aggatott feszületei porba hullanak, miközben a tőle visszaszerzett, szent lándzsát Parsifal közkatona kettőtöri, és keresztte alakítja, de csak azért, hogy a harmadik felvonásban – civilként – ismét szétszedje, s mint küldetését betöltött, feleslegessé váló kegytárgyat tegye a halott Grál-király, Titorel koporsójába. Aminként Korán-és Biblia-kötetek, valamint menórák is idekerülnek, hogy immáron az „egy igaz hitek” ballasztjait levető emberiség léphessen ki a bazilika falait szétfeszítő, megtisztító szabadságba... *Mesterházi Máté*

Deutsche Grammophon – Universal
073 5350

DONIZETTI: LAMMERMOORI LUCIA
 Damrau, Castronovo, Tézier, Youn
 Covent Garden, Daniel Oren

Látszólag minden együtt volna az öt ponthoz: a világ egyik vezető operaháza, világsztár énekesek, neves karmester és rendező... Mégsem lehet szeretni e tavaly tavasszal bemutatott produkciót. Diana Damrau kiváló énekesnő – a német repertoárban (Mozart, Weber)! Hangja, lényé sehogyan sem illik a romantikus olasz bel cantóhoz. Pedig igazán szépen énekel, csak a csúcshangjai csúfak (de azok aztán nagyon!)... Játéka, mely Luciát – a női rendező instrukciói nyomán – nem légies áldozatnak, hanem zsarnok bátyjával akaratosan szembeszegülő, vérbő leányszónak mutatja be, helyenként már-már paródiába hajlik. Partnere, Charles Castronovo (Edgardo) remek adottságú tenor. Nemcsak jól énekel, hanem azt is megengedheti magának, hogy derékig vetkőzzék a színpadon... Hangja mindazonáltal ma már túl hősies, túl vastag e szerephez. Csupán a pianóban, amelyek valóban szépek, felel meg a bel canto eszményének. Maradéktalan Kavalierbariton-élményt köszönhetünk viszont az Enricót csúcsmódban alakító Ludovic Tézier-nek. Katie Mitchell – a cselekményt a zeneszerző századába helyező – rendezése realiztikus részletekkel vezeti vissza Donizetti operáját annak irodalmi előképéhez vagyis a Walter Scott-i kísértetromantikához: a színpadon minduntalan felbukkan nemcsak a címszereplőnő elhalt anyjának, hanem az Edgardo őse által meggyilkolt lánynak a szelleme is. Ami ugyebár még Skóciában is meghaladja az egy négyzetméterre eső kísértetek számát. Első, szerelmi kettősüket Lucia és Edgardo – lovagló pózban lefolytatott – kopulációjuk közben éneklik, a bel canto dallamvirágok létjogosultságát a vaginális penetrációt keltette izgalommal indokolva... Ez már kimeríti a nézők „szexuális” zaklatásának tényálladékát. *Mesterházi Máté*

Erato/Warner – Magneoton
 0190295792053

DONIZETTI: A KEGYENCŐ
 Garanča, Polenzani, Kwiecień, Kares
 Bayerische Staatsoper, Mark Chichon

Amiként a Don Carlos (1867) Verdi oeuvre-jében, úgy A kegyencnő (1840) Donizetti pályáján foglal el megkülönböztetett helyet. Mindkét remekmű franciául, a grand opéra műfaji szabályai szerint íródott, és bár számos hasonlóság köti össze őket, Donizettinek talán még Verdinél is inkább kellett meghaladnia saját olasz stílusát Párizs – a világ akkori fővárosa – meghódításáért. Ám nem az igényes zenekari letét, a szólamok gyakran polifonikus, fugatoba hajló szövése okozza a La Favorite viszonylag gyér játszottóságát. Mint ahogy a darab utóbbi években tapasztalható reneszánsza is tulajdonképpen ama tény ellenére következett be, hogy a cselekmény és benne az alapkonfliktus reménytelenül avított. Egy párkapcsolat azért ne teljesülhetne be, mert az asszonyról kiderül: a király (vagy miniszterelnök, vezérigazgató, stb.) szeretője volt? Manapság kit zavarna ez? Ellenkezőleg! Amélie Niermeyer minimalista eszközökkel is hatásos rendezése nem a társadalmi konfliktust aktualizálja, hisz ez eleve kilátástalan próbálkozás volna. Hanem lélektanilag hiteles megfigyelésekkel állít középpontba egy modern nőt (Léonor de Guzman), akit szíve fokozatosan elhidegit az attraktív, domináns hímtől (XI. Alfonz, Kasztília királya), és másik, érzékenyebb, intellektuálisabb férfinővel (Fernand) vonz. Szereplők és szerepek egybeesése példamutató! Elina Garanča fenomenális kegyencnő: az előadás az ő valóságos jutalomjátéka. Matthew Polenzani nem kifejezetten szép tenorral, de ki egyenlített, kifinomult, stílusosan énekel. Marusz Kwiecień játéka, lényé, erőteljes és nyers baritonja tökéletesen fedi az általa megjelenítendő – hol gyerekes, hol taszítóan agresszív – macsót. Referenciafelvétel! *Mesterházi Máté*

Deutsche Grammophon – Universal
 00440 073 5358

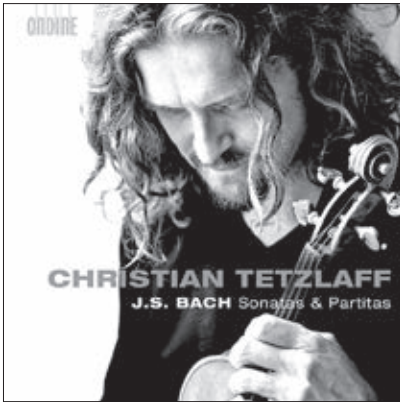

OFFENBACH: HOFFMANN MESÉI
 Grigòlo, Lindsey, Fomina, Rice, Yoncheva,
 Hampson, Covent Garden, Evelino Pido

Íme, a legújabb – 2016 novemberében rögzített – felvétele Offenbach posztumusz, ezer alakban játszott, elpusztíthatatlan remekének. Új fényt nem vet rá – sem a 2003-ban elhunyt John Schlesinger ósrégi, aprólékosan felújított rendezése által, sem a megszólaló műalak révén. Amelyik persze nem tud a legutóbbi évtizedekben előkerült részletekről, így a Múza által kezdeményezett, Hoffmann megvigasztaló záró apoteózisról sem. Hogy középső felvonásként itt a velencei szín látható, melynek helyébe záró felvonásként az Antonia-szín került, az annál is kevésbé tűnik értelmesnek, minthogy az epilógus előtti színváltáshoz ismét elhangzik a Barkarola (ezúttal zenekari közjátékként)... A három női főszereplő mindegyike remek: Sofia Fomina (Olympia) kifejezetten virtuóz, Sonya Yoncheva (Antonia) szívet tépő, de igazán szép hangja csak a Giuliettát alakító Christine Rice-nak van. A Gonosz négyes szerepét Thomas Hampson személyisége teszi emlékezetessé: szövege már nem a régi fényében tündöklő baritonja számára helyenként kicsit mélyen fekszik, ám ez megbocsátható, minthogy Lindorf tanácsosként Hampson még mindig egy Burt Lancaster charme-jával rendelkezik. Szintén figyelemreméltó a Nicklause-ként és Múzsaként egyaránt szépséges Kate Lindsey; Antonia-felvonásbeli áriája az előadás egyik kiemelkedő pillanata. Ellenben a címszerep alakító Vittorio Grigòlo nem a szép hangú tenoristák közé tartozik. Mégis: éneklése annyira hibátlan, játéka annyira átélte, fiatalsága olyannyira sugárzó, hogy – ha egyáltalán, akkor – ómiatta érdemes e felvételt megvenni és többször megnézni/meghallgatni. *Mesterházi Máté*

Sony Classical
 88985376619

J. S. BACH: SZONÁTÁK ÉS PARTITÁK

Christian Tetzlaff – hegedű

●●●●○

Sei solo – írta Bach a kész hegedűsorozat fölé. Vajon miért nem a „soli” szót használta? Így utalt a szerző az előadó magányosságára? Van-e magyarázat arra, hogy az első szonáta a hegedű legelső, míg az utolsó partita a legmagasabb húr, a fényes E-dúr hangnemét kapta? Christian Tetzlaff számos olyan kérdést vet fel lemezének kísérőfüzetében, melyekre nem kaphatunk már választ. A hegedűművész rengeteg oldalról közelíti meg a témát, olvasmányos a szöveg, érződik, hogy a Bach-művek bűvöletében él, rajong a szerzőért. Alázatosság, elkötelezettség sugárzik a sorokból. A hegedűirodalom egyik ékköve a hat mű. Bach egyik tanítványától tudjuk, hogy a Mester – aki maga is hegedült – gyakran játszott csembalón (hangzatokkal alátámasztva) a szonátákat, partitákat a saját örömeire. A ciklus első négy darabja moll, az utolsó kettő pedig dúr hangnemű. A ciklus emblemikus tétele a d-moll partita Chaconne-ja, mely az öttételes darab felét teszi ki. Zavarban van a hallgató, mialatt Christian Tetzlaff játékát hallgatja. Tetzlaff nem követi a konvencionális megoldásokat, ez nagyon jó. Nem csak egyféle vibrátót használ, sőt vannak olyan motívumok, ahol egyáltalán nem él a hangok ilyen féle dúsitásával, ez is izgalmassá teszi az előadást. Gyönyörű lassú tételeket is hallunk, merész tolmácsolásban, egyszerre éterien, mégis határozottan. Helyenként azonban zabolátlan Tetzlaff játéka a gyors tételekben – nem mindig érezzük a pregnáns ritmikát, a súlyokat, máskor harsány a játékmód. Tetzlaff nem spórol az elementáris erővel, azonban az emblemikus Chaconne-ban benne van a világmindenség. A megközelítés rendkívüli: gazdag hangszínskála, érzékletes sotto voce, karaktergazdagság, gyengédség jelzi Tetzlaff játékát.

Lehotka Ildikó

Ondine – Mevex
ODE 1299

MOZART: ZONGORAVERSENYEK ÉS DIVERTIMENTÓK

Jean-Efflam Bavouzet, Manchester Camerata, Takács-Nagy Gábor

★★★★★

Hetven perc felhőtlen boldogság. Ilyen interpretáció hallatán értjük meg a költői képekre és hasonlatokra kényszerülő zeneiről-előldöket! Megbizonyosodunk Mozart zsenijének időtlen értékeiről, és arról: tudatos és ösztönös ízlésbeli elkötelezettségek és divatirányzatok időhöz-kötöttsége felett van valami állandó, a minőség üzenete. Takács-Nagy Gábor, több kamaragyüttes (és kamarazenekar) alapítója 2011-ben vette át a Manchester Camerata irányítását. Vérteli Kapellmeisterként kialakította azt a közös zenei nyelvet, amelyen „dialektusmentesen” szól Mozart zenéje. Ezzel az együttessel és Bavouzet-val készült már Haydn- és Mozart-lemezük, így a meggyező irányú zenei gondolkodás maradéktalanul megvalósulhat. Hogy ez a „csoda” korántsem csupán csillagóra szülötte, hanem tudatos művészi koncepció áll mögötte, arról bárkit meggyőzhet a kísérőfüzetnek a szólista által írott szakasza. Noha nyilvánvaló, hogy a tempó- és karakterválasztás mindig a szerzői előírások jegyében történt, mégis a spontaneitás légköre hatja át ezt a muzsikálást. Ugyanez érvényes a kisebb apparátust foglalkoztató divertimentókra is: az adott mederben kötetlenül áradó muzsikálás. Bavouzet, megfelelően a mozarti követelményeknek, jól érzi magát ebben a zenei világban, érezhetően minden zengugát ismeri, és örömmel invitálja felfedezőútra potenciális hallgatóit. Lenyűgöző mindkét zongoraverseny valamennyi tétele; végighallgatásuk után emlékezetes élménnyel gazdagabbnak érezzük magunkat. Bavouzet azzal zárja rövid írását, hogy – Takács Nagy Gáborral együtt – Kocsis Zoltán emlékének ajánlják ezt a felvételt. Méltó ajándék, ajándékozóhoz és megajándékozotthoz egyaránt.

Fittler Katalin

Chandos – Karsay és Társa
CHAN 10908

BEETHOVEN: HÁRMASVERSENY, V. SZIMFÓNIA

Faust, Queyras, Helmchen, Gewandhausorchester, Herbert Blomstedt

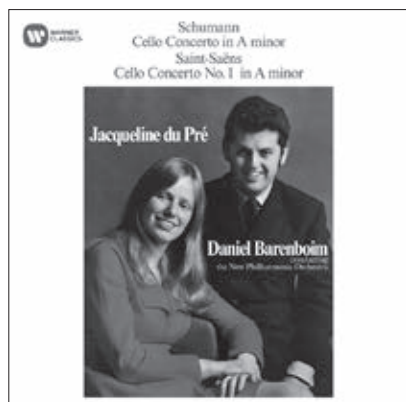
●●●●●

Herbert Blomstedt idén júliusban ünnepelte 90. születésnapját. Idős kora ellenére még mindig csodálatra méltóan aktív: rendszeresen hangversenyezik (októberben a Müpában is hallhatták a szerencsések) és lemezeket ad ki. A legfrissebb, amivel meglepte rajongóit, a Lipcsei Gewandhaus Zenekarával az év elején, az együttes otthonában adott koncertjének DVD-felvétele. Két Beethoven-mű szerepel a programon: a C-dúr hármasszóna (op. 56) – Isabelle Faust (hegedű), Jean-Guihen Queyras (gordonka) és Martin Helmchen (zongora) közreműködésével – és az V., c-moll (op. 67) szimfónia. Két mű, mely nemcsak az egynevéű maggiore-minore hangnemek szembeállításai miatt lehet érdekes, hanem azért is, mert ugyanabban az időben készültek, így összehasonlításra adnak alkalmat. A Hármasszóna már bemutatója óta valamiért a hangversenyműsorok perifériáján húzza meg magát, míg a „Sors-szimfónia” az egyik leggyakrabban játszott Beethoven-mű. Nos, az előadók mindent megtettek azért, hogy koncertáló szimfónia ne legyen többé „mostohagyermek”: a három szólista kiváló teljesítményt nyújt, szólistákkal és kamarajátékkal is a legmagasabb nívót képviselik. A vonós szólisták kristálytisza intonációja, a zongora lágy hangszíne, hármójuk éneklő dallamformálása, előadásmódjuk friss, feszes ritmusai felszínre hozzák a mű értékeit és ötletgazdagságát. Blomstedt pedig irigylésre méltóan energikus mindkét műben. Egyszer megkérdezték tőle, hogyan bírja a fizikai és szellemi megterhelést, és állóképessége annak köszönhető-e, hogy vegetáriánus, nem fogyaszt sem alkoholt, sem kávé. Lakonikusan csak annyit válaszolt: „imádom a zenét”.

Kovács Ilona

Accentus – Mevex
ACC 20411

**SCHUMANN, SAINT-SAËNS:
CSELLÓVERSENYEK**

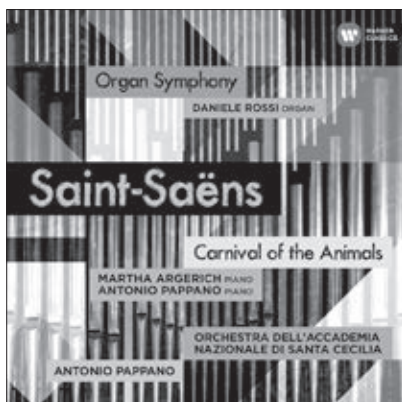
Jacqueline du Pré – cselló, New Philharmonia Orchestra, Daniel Barenboim

Hosszú betegség és csend után harminc éve hunyt el Jacqueline du Pré, minden idők egyik legnagyobb csellistája. Néhány lemezét újra megjelentette kiadójának jogutódja. Schumann egyetlen és Saint-Saëns I. versenyművének párosítása érdekes, főleg du Pré játéka mellett. Schumann műve nem igazán népszerű, igen introvertált darab, egészen más, mint Saint-Saëns pazar darabja, melyet persze szintén félreérthetni – hiszen díszes felszínű ugyan, de nem felületes. Du Pré előadásában feloldódik ez az ellentét. Du Pré és Barenboim nem a szokott visszafogottsággal és halk hanggal indítják Schumann művét, hanem lendületesen és eléggé dinamikusán, s aztán a későbbiekben persze élnek a tempósabb és hevesebb részek nyújtotta kifejezési lehetőségekkel. Ugyanez Saint-Saëns alkotásában néha fordított, s egész visszavett dinamikát jelent a széles kifejezési skála érdekében. Du Pré e művekben is hozza megszokott egyediségét, a mély átélést, a rapszodikus megközelítést, a bősséggel alkalmazott agogikát. Stúdiófelvételek ugyan, de az élő felvételek elevenségével. Barenboim és a zenekar felkészülten és figyelemmel követi du Prét. Érdekes esete ez annak, amikor szinte átírja egy darab hangvételét az előadó, mégis hű marad hozzá, mivel hitelesen teszi. Az introverzió kivonását Schumann Csellóversenyéből nem tartom helyesnek, ezúttal azonban autentikus. Érdekes ez azért is, mert a depresszió könnyen látszólagos ellentétévé is alakulhat, s erre bizony épp szegény Schumann esete is példa. Du Pré személyisége elválaszthatatlan volt a gondoktól, ezért megrázó, hogy el kellett válnia tőle. Felvételei azt fejezik ki, amit sokan átélnek, de nem tudnak így művészi formába önteni.

Zay Balázs

Warner Classics – Magneoton
0190295775087

**SAINT-SAËNS: ORGONASZIMFÓNIA,
AZ ÁLLATOK FARSANGJA**

Daniele Rossi, Martha Argerich, Római Santa Cecilia Akadémia, Antonio Pappano

A szerző két legnépszerűbb műve sajátos portrét ad Saint-Saënsről. Az elismert, tisztelt muzsikusz nagylélegzetű alkotását követő „zoológiai fantázia” titokban maradt a nagyközönség előtt: nyilvános bemutatójára csak a komponista halála után, 36 évvel a zárt körű premier után kerülhetett sor. Pedig aligha ásta volna alá a méltán kiérdemelt tekintélyt. Santa Cecilia Live – hirdeti a kísérőszöveg, de ez valójában a III. szimfóniára vonatkozik csak. Az állatok farsangját másik teremben, mintegy fél évvel később rögzítették a híres római zenekar szólistái, karmesterük és Argerich partnereként. A szimfónia esetében minden elismerés a felvételkészítő kollégáké: olyan, mesterséges beavatkozások érzete nélküli hangzásképet hoztak létre, amely plasztikusan teszi hangzó valósággá a partitúra – egyébként gyakran eliskadó – részletszépségeit. Finoman kiegyensúlyozott a zenekarnak, az orgonának és a két zongorista szólamainak az aránya. Bátorság kellett ahhoz, hogy Az állatok farsangjának új, poentírozott interpretációját rögzítsék. Első hallásra örvendetes és megdöbbentő az a szabadság, amellyel szinte nyersanyagként kezelik a kottát. Minden poent felfedezett és reflektorfénybe állított a tizenegy muzsikusz, ám a hallgató figyelmére ennek ellenére nem a műre, hanem az ő elképesztően virtuóz teljesítményükre irányul. A zongoristaként is fenomenális Pappano és Argerich „olvasata” viszont épp a Zongoristák-tétel esetében megkérdőjelezhető. Zenekari játékos partnereik valamennyi tételben hangvarázsról gondoskodnak, és az idézetek megformálása oly plasztikus, hogy ha valaki nem ismerné az eredetit, akkor is megérzi a szellemi „idézőjeleket”.

Fittler Katalin

Warner Classics – Magneoton
0190295755553

**SZYMANOWSKI, KARŁOWICZ:
HEGEDŰVERSENYEK**

Tasmin Little – hegedű, BBC Szimfonikus Zenekar, Edward Gardner

Pár éve már nemcsak Lengyelország határain belül ismeri a közönség a rövid életű Mieczysław Karłowicz munkásságát. Mindenekelőtt nagyszabású, Újjászületés című szimfóniája, valamint néhány komorabb hangvételű szimfonikus költeménye kér magának helyet a kánonban, s nem mellesleg A-dúr hegedűversenye, mely mind több figyelemre érdemes darabot. Szemben Karłowicz koncertjével, a nála mindössze hat évvel fiatalabb Karol Szymanowski hegedűversenyei nem szorulnak ismertetésre, hiszen jó ideje megkapják a nekik járó figyelmet a glóbusz hangversenytermeiben. Voltaképpen Karłowicz éppen olyan jól beilleszthető a késő romantikus kánonba, ahogyan Szymanowski legjobb munkái a klasszikus modernség széttartó világába. Utóbbi egyre izgalmasabb, s talán egyre jelentősebb zeneszerzőnek is tűnik a szemünkben, amennyiben kitaró dallaminvenció, briliáns, hallatlanul szingazdag hangszerelés, virtuóz kivitel és persze nagy ívű formakultúra jellemzi a kompozícióit. Tasmin Little és az őt kísérő Edward Gardner is ezen a pontokon ragadja meg a hegedűversenyeket, színpompás és eleven hangzásképet hozva létre, kiemelve Szymanowski eredeti ötletességét, élenk poézisét és magával ragadó muzikalitását. Karłowicz darabosabb művében már apróbb-nagyobb tömbök mozognak, a hangszerszólo alaphangja is közelebb áll Brahmszhoz, mint Sosztakovicshoz. Igazi „romantikus” versenymű ez, mely Sibelius hasonló műfajú kompozíciójával egy időben született, ám nem éri el annak színvonalát. Mindazonáltal Little érzékeny és lírai előadásában elnyeri eddigi legjobb rögzítését.

Balázs Miklós

Chandos – Karsay és Társa
CHAN SA 5185

PROKOFJEV: HEGEDŰVERSENYEK
**Franziska Pietsch – hegedű, Deutsches
 Symphonie-Orchester Berlin, Christian
 Măcelaru** ●●●●○

„Kelet-Németország Anne-Sophie Muttere” – emlegették régebben Franziska Pietsch hegedűművésznőt. A néhai NDK kulturális diplomáciája arra vágyott, hogy igazi nemzetközi sztárt faragjon a kivételes tehetségű fiatal lányból, s ehhez minden eszközt bevetett. Pietsch gyermekkorától fogva a legmagasabb elvárások között élt, tudatosan arra trenírozták, hogy szólóhegedűs legyen, méghozzá olyan, akire méltán lehet büszke a nép és a párt. A hegedűművésznő azonban nehezen bírta a megfelelési kényszerrel járó nyomást, különösen azután, hogy apja 1984-ben disszidált, s rendszer ezt igyekezett az otthon maradt családon megtorolni – Pietsch és édesanyja így két évvel később követték a családfőt a szabad Nyugatra. Ezután tudatosan került a szólómuzsikusi szerepet, s inkább koncertmesteri feladatokat vállalt Svájcban és Luxemburgban, majd különböző kamarazenei formációkban, többnyire triókban működött közre. Csak az utóbbi években szakadt fel nála a gát, s vált ismét szólóhegedűssé. Ebbéli minőségében is készít immár lemezeket a német Audite kiadónál; legutóbb Prokofjev két hegedűversenyének friss rögzítését jelentette meg. A merészebb D-dúr és visszafogottabb g-moll versenymű Pietsch-nél nincsenek kontrasztba állítva, sőt keletkezési idejük viszonylagos távolsága ellenére mintha egyenes, szerves folytonosságot mutatnának. A hegedűhangzás sosem görcsös, inkább simulékony és választékos, a rubatók nem igazán tartalmasak; Pietsch mintha a kései romantikus iskola felől olvasná ezeket a darabokat. A Deutsches Symphonie-Orchestert vezénylő, román-amerikai Cristian Măcelaru is ezt a koncepciót követi: tompítja a diszsonáns mozzanatok élét.

Balázs Miklós

Audite
 97.733

**SZKRJABIN: II. SZIMFÓNIA,
 ZONGORAVERSENY**
**Kirill Gerstein – zongora, Oslói Filharmoni-
 kusok, Vaszilij Petrenko** ●●●●●

Sokan afféle különutas muzsikusként mondják Alekszandr Szkrjabin. Pedig ha jobban megismerjük műveinek mintáit és eredőit, az azokat meghatározó zenei előképeket és formákat, s lefejtjük róla a spirituális hagymázt és a zenén kívüli, kétes miszticizmushoz kötődő elemeket, nagyon is besorolható zeneszerzőt kapunk. Öntörvényű művészt, aki olyan „rég” orosz mesterek kortársa volt, mint Glazunov vagy éppen Rahmanyinov – csak éppen más észjárás vezérelte, amikor a kottapapír fölé hajolt. Szimfóniái kétségkívül kevésbé „szlávosak”, mint honfi- és kortársainak (Kalinnikov, Glazunov) munkái, és formailag is jellegzetes különbségeket hordoznak. Szkrjabiné, kissé szokatlan módon, öt-tételes nagyforma, gyakori hangulatváltásokkal, sűrű szövéssé, gazdag, színpompás hangszerezéssel, mely állja a nyugati élharcosokkal való összehasonlítást. Tudatosan épít a nagy szimfonikus zenekar kínálta teljes hangzó spektrumra, kiaknázza annak minden lehetséges mélységét, kivált dinamikában, harmonizálásban és a lehetséges szólamok nyújtotta szinte korlátlan variációs lehetőségekben. Vaszilij Petrenko – akit ma bátran nevezhetünk a kontinens egyik legizgalmasabb fiatal karmesterének – 2013 óta az Oslói Filharmonikusok zeneigazgatója. Korábbi mestere, Mariss Jansons címét örökölte, aki a kilencvenes évek elejére Európa élvonalába emelte az együttest. A zenekari összjáték egyszerűen példás: hol olvadékonny, hol erős és masszív, tele lebíráhatatlan, fékezni nem akaró lendülettel. Kirill Gerstein szólója a Zongoraversenyben hallatlanul finom árnyalatokat közvetít, a saroktételekben tiszta és pregnáns marad, a lassú tétel szinte bódítón fűszeres és lírai egyszerre.

Balázs Miklós

Lawo
 LWC 1139

DEBUSSY: SZONÁTÁK, TRIÓ
**Emmanuel Pahud – fuvola, Renaud
 Capuçon – hegedű, Bertrand Chamayou
 – zongora etc.** ●●●●●

A 2018-as Debussy-centenárium előzeteseként került piacra az Erato új kiadványa, melyhez a francófón hangszervirtuóz elit krémjét hívták össze a szerkesztők, hogy a zeneszerző legjobb kamaraműveit bemutassák. Bár Debussy korabeli, vagy akár jelenkori elismertségét nem elsősorban kamarazenei munkái alapozták meg, sőt, vonósnégyesen kívül alig ragadt meg a egyik is az alapreperatóárból, évfordulótól függetlenül érdemes őket felidézni. A lemez nyitószáma, a nemrégiben Budapesten is sikerrel bemutatkozó Edgar Moreau, valamint Bertrand Chamayou közreműködésével rögzített Gordonkaszonáta, talán kevésbé nagy ívű, vagy mutatós előadás, mint a huszadik század ünneplott csellistáinak interpretációja, de elég takarosan kidolgozott és tudatosan felépített ahhoz, hogy érdemes legyen a figyelemre. A rövid, szóló-fuvolára írt Sryn ideális olvasatát nyeri el Emmanuel Pahud kezei között, ugyanígy a hegedű-zongora duószonáta is megkapóan szép és érett előadást nyer Renaud Capuçon ékesszóló produkciójában, a már említett Chamayou érzékeny kíséretével. A triók a fentieknél nem kevésbé gondolatgazdag, intelligens, sűrűn szövött munkák, kivált a kissé szokatlan hangszerhármásra, fuvola, brácsa és hárfa triójára komponált „szonáta” kínál nem mindennapi zenei csemegét. Marie-Pierre Langlamet hárfajátéka pazar, Gérard Caussé mélyhegedűn és Chamayou zongorán igyekeznek felérni hozzá, legtöbbször sikerrel; markáns előadásuk nyomán alig érthető, mint nem ismerjük még eléggé a művet? A szerző halálának századik évfordulója bizonyosan előadók tucatjait meghihleti majd, ám az is meglehet, a Debussy-émlékév legszebb terméséhez nem kell a tárgyvetet kívánni.

Balázs Miklós

Erato/Warner – Magneoton
 0190295577396

KAIJA SAARIAHO: ONLY THE SOUND REMAINS

Jaroussky, Tines, André de Ridder

A Távoli szerelem kontinenseken átívelő sikere után Kaija Saariaho ismét a színpad felé fordult. Only the Sound Remains című darabja a Holland Nemzeti Opera felkérésére készült, amszterdami bemutatóját fényes diadal kísérte 2016 tavaszán. Még annyira sem „hagyományos” opera, mint a Távoli szerelem, sőt határozottan távol tart magától minden tradicionális európai dalszínházi mintát. Áttört, finom szimbolikájú, magas intellektust és komoly szellemi befektetést igénylő darab, mely nem csupán az előadókat állítja szembe a fizikai feladat elé, de próbára teszi a képzetesebb befogadót is. Voltaképpen nem egy, hanem két színműről van szó, melyek csupán két énekest foglalkoztatnak, teljes létszámú szimfonikus zenekar helyett pedig egy vonósnyegyes, egy szintén négy tagból álló énekegyüttes, valamint három hangszeres (kantele, fuvola, ütők) együttesét írja elő. A japán nő színház két történetét viszi színpadra: előbbiben egy lantjátékos, a másikban egy halász a főhős. Őket Davone Tines amerikai basszbariton jeleníti meg, akihez Philippe Jaroussky csatlakozik, az előadás rendezője pedig a sokat látott Peter Sellars. Saariaho zenéje mindenekelőtt a nyugati tradíció tagadására épít, kifejezőmódja végletesen letisztultnak hat, mégis elsősorban elidegenítő hatású. A szöveg és a cselekmény nem értelmezhető a megszokott operai keretek között, amennyiben a nő színház nem a szöveggel magyarázott cselekményre, hanem mozgás, érzés és gondolkodás összetett ötvözetére épít. A színpadi mozgás lényege egyfajta lassú és pontos, szertartásos színpadi viselkedést követel, melyben Tines és Jaroussky pazar teljesítménnyel szolgál hangilág és színészileg egyaránt.

Balázs Miklós

Erato/Warner – Magneoton
019029575395

DUETTEK

Rolando Villazón – tenor, Ildar Abdrazakov – basszus, Montreali Városi Zenekar, Yannick Nézet-Séguin

Ízlésesen és alapos kidolgozottsággal elkészített felvétel, bár jócskán vannak fenntartásaim vele kapcsolatban. A Donizetti-részletekbe kevesebb komikumot vittem volna. Egy kulturált stílusú, vékonyabb, kicsit baritonális basszus (Abdrazakov) és egy jelentős tenorista (Villazón) koprodukciója. Utóbbi még fiatal, bőven pályája csúcán lehetne, de sajnálatos módon hamar megtört a karrierje. Hangja azonban a többszöri kényszerű visszavonulás után is jó, de fénye eléggé megkopott. Mozart és a francia romantika mellett véleményem szerint a bel canto lírai repertoárja volna adekvát számára, mely amúgy is napjainkban elhanyagolt területnek számít. Ebben hangja mai állapota mellett szerintem igen jó teljesítményt nyújthatna. Énekelhetne teljes műveket is, kiválasztott áriákat vagy jeleneteket is. Szép hang ez, s talán lassan visszanyeri egykori fényét és erejét is. Jó lenne. De most is megvan az a tartomány, ahol majdnem intakt. Erre kellene koncentrálni. Sokaknak jobban megy épp az éneklés, de ő az, aki a nagy generáció utániak közül messze kimagaslik. Yannick Nézet-Séguin kivételes intelligenciájú kísérte dicséretet érdemel. Villazónnak bátran vállalnia kellene a belülről lelkes líraiságot, s dobni az elvárt vagy kompenzativ külsődleges lelkesedést. A lemez mősora kicsit vegyes, egy egységesebb program alighanem nagyobb élményt nyújtana. Bőséggel lehetett volna tenor-basszus (vagy Abdrazakov számára megoldható bariton) duettekkel találni. A program végén egy mexikói és egy orosz dal duett-átdolgozása hallható. Vitathatatlan, hogy három igen magas színvonalat képviselő zenész odaadásal és örömmel létrehozott lemezéről van szó.

Zay Balázs

Deutsche Grammophon – Universal
479 6901

RUSSIAN LIGHT

Olga Peretyatko
– szoprán

Öt orosz szerző darabjából kap egy csokorra valót az érdeklődő Olga Peretyatko negyedik, zenekari kísértes szólólemezen. A mindössze 55 perces kiadvány mősora igencsak érdekes, olyan operarészleteket hallunk, melyeket (szinte) sosem, és újra rácsodálkozunk az orosz zene szépségére, különlegességére. A kiválasztott áriák, a románcok a szerzők születése szerinti időrendbe soroltattak, így stílustörténeti összegzést is kapunk. Peretyatko hangja gyönyörű, kiegyenlített, a különféle érzelmeket képes átadni az énekesnő. Rahmanyinov Vocalise-e felejthetetlen, árad a bensőséges zene, hihetetlenül szépen szólal meg a darab. Peretyatko érezhetően otthonos a romantikus darabokban, azonban az egyetlen Stravinsky-ária, A pacsirta dala távol áll az énekesnőtől. Az intonáció itt igencsak bizonytalan, bár a magasságok csodásak.

LI

Sony Classical

88985352232

HASSE:

ATTILIO REGOLO

Cappella

Sagittariana

Dresden, Frieder

Bernius

Johann Adolphe Hasse (1699–1783) termékeny zeneszerzőnek bizonyult, operái népszerűségnek örvendtek. A Gluck-féle operareform érájában működött, ő is elősegítette az opera nyelvének megújítását. Az olasz származású, Németországban működő Hasse stílusváltása előtti utolsó operája a Metastasio szövegére készült, háromfelvonásos Attilio Regolo. Az 1750-as bemutatón felesége, a kiváló Faustina Bordini énekelte az egyik főszerepet. A drama per musica zenei anyaga izgalmas, a recitativók peregnak, a virtuozitás nem hiányzik, ám az áriák még követik az „ABA – da capo” sablonját. Az élő felvétel éppen 20 éve készült (akkor még a barokk operák játsszása gyerekipőben járt), s most a Semperoper-sorozatban újra kiadták, éppen a zenei megvalósítás kiválósága miatt. Remek énekeseket hallunk és szép zenekari megoldásokat.

LI

Profil – Karsay és Társa
PH 07035

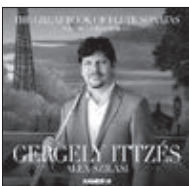
**A REFORMÁCIÓ
ÉS J. S. BACH**

A reformáció 500. évfordulója tiszteletére reprezentatív válogatás jelent meg J. S. Bach egyházi műveiből. A Bachok lutheránusok voltak: ismeretes, hogy a „nagy Bach” egyik őse, Vitus Bach molnár és pékmester a 16. században éppen vallása miatt kényszerült menekülni Magyarországról. „Látván, hogy Thüringia földjén vallása miatt biztonságban lehet, a Gotha melletti Weckmarban telepedett le” – olvassuk a Johann Sebastian készítette család-történeti írásban, akinek zenei örökségét nagyrészt az egyházi évhez kötődő kantáták, oratóriumok, passiók és egyéb liturgikus célt szolgáló kompozíciók teszik ki. Ezekből hallhatunk részleteket a Hungaroton reformációt köszöntő kiadványán. A lemezen adventi, karácsonyi, húsvéti, pünködsi és a Szentháromság ünnepéhez köthető dallamok szerepelnek: korálfeldolgozások, valamint a Magnificat és a két passió legszebb dallamaival. *KI*

Hungaroton HCD

32763

AFUVOLASZONÁ-TÁK NAGYKÖNYVE – III. KÖTET

Ittész Gergely – fuvola, Szilasi Alex – zongora

A francia zenekultúrában közismerten fontos szerepet játszott a fuvola. A három évszázad francia muzsikájából közreadott válogatás – Devienne, Gaubert, Mouquet, Pierné és Poulenc egy-egy művével – telitalálat. Az interpretáció jóvoltából 79 perc tömény gyönyörködnivalót kapunk. A közös kamarazenei múlttal rendelkező két előadó összeszokottan remekel. Perfekción jellemzi az előadást, ami szabad utat enged a játékörömnek, ráadásul stúdiófelvétel keretében – egészen kivételes jelenség. A fuvolahang kontrollált szépsége egyúttal ékes bizonyossága annak, hogy a hangszerral való kísérletezés, az újfajta játékmódok keresése (és találása) nem megy a hagyományos technika, igény és ízlés rovására. Ráadásul remekeltek a felvétel készítői is, szép, „teres” hangzás biztosításával. *FK*

Hungaroton

HCD 32775

HÄNDEL GOES WILD

L'Arpeggiata, Christina Pluhar

Christina Pluhar lemezének címe – Händel Goes Wild – szabadon értelmezhető, és épp oly talányos, mint maga a CD. Utalhat például a zeneszerző legendás dührohamaire. Ennek egyik leghíresebb esete volt, mikor a szoprán Francesca Cuzzoni az egyik próbán nem úgy énekelt az Ottone egyik áriáját, ahogy a szerző a kottába leírta. Händel begorombult és a legkomolyabban azzal fenyegette az énekesnőt, hogy kidobja az ablakon. De célozhat a cím azokra a különleges effektusokra is, ami Pluhar feldolgozásainak köszönhetően a korhű barokk és a jazz jellegzetes hangszereinek együtt-hangzásából született. Mindenki maga döntheti el, hogy e sajátos keverék netán egy új, izgalmas vállalkozás része, avagy a jazz-zel és a világzenével dúsított „új” műveket az eredeti Händel-zenék megszenteltelenítésének tekinti. Mindez akár a „Caro Sassone” (a Kedves Szász) képzeletbeli márványba vésett monumentális szobrát is ledönti. Mindjárt a CD-t nyitó Sinfonia meghökkentő: az ötcsillagos szállodák visszafogott szalonzenéjének hangulata, a vonósok által megszólaltatott „eredeti Händel” idézete az Alcina című operából és a klezmer idéző klarinétszóló keveredik benne. A Händel-operák és -oratóriumok (Alcina, Amadigi di Gaula, Il trionfo del Tempo e del Disinganno, Julius Ceasar, Rinaldo, Semele, Solomon, Xerxes) mellett egy Vivaldi-concerto tétel (RV 157) és egy egzotikus tánc, a canario is helyet kapott a lemezen. Utóbbiak minden bizonnyal azért, mert a mindkettőben folyamatosan ismétlődő, kromatikus lefelé lépegető basszusmenet nemcsak a barokk variációkban volt rendkívül kedvelt, hanem a lemezen közreműködő L'Arpeggiata muzsikusaiknak is ideális alapot ad improvizációs technikájuk megcsillogtatására. *Kovács Ilona*

Erato/Warner – Magneoton

0190295811693

CELLO ABBEY

WALTON, BOYLE ÉS ELGAR MŰVEI

Nadege Rochat – cselló, Staatskapelle Weimar, Paul Meyer

A cím Abbey szava nem a szűkebb szakrális, hanem a tágabb uradalmi és kulturális térre utal. Közelebről Angliában és Írországban a 20. században keletkezett, csellóra és zenekarra írt művek köré. Két angol szerző koncertje közt egy új felfedezés: a szinte teljesen ismeretlen ír Ina Boyle 1913-as Elégiája. A lemez Walton (Piatigorsky megrendelésére írt) Csellóversenyével indul. Gyönyörű darab egy olyan időszakból, amikor kevés mű ragadt meg a repertoárban. Ez megérdemelten lett sokszor játszott mű, lágy romantika kombinálva némi modernizmussal. Rochat előadása abszolút illik a darabhoz, annak lírai karakterét emeli ki, ehhez járul a zenekar e modorhoz alkalmazkodó kísérete. Így – bár a műveket nem keletkezésük sorrendjében halljuk – egységes a lemez. Elgar Gordonkaversenyét Rochat érdekes finomsággal és visszafogottsággal tolmácsolja. Szép és egyedi megszólaltatás, de némiképp lagymatag is. Nem a lassú tempóval van gond, az adott esetben megfelelő lehet, de ezúttal hiányzik a mű által mindenképp megkívánt intenzív érzelmi töltés megmutatása. Középen a teljesen ismeretlen ír komponista(nő) kis alkotása, amely gyönyörű. Azt hiszem, hatott rá Bruch Kol Nidréje is. Igen szép kis darab, s nem tartom elképzelhetetlennek, hogy egyre több csellista veszi fel repertoárjára. Fontos lenne Boyle további műveit is lemezre venni. Nem alakítja át a zenetörténetet, de igényes lokál-kolorittal teszi gazdagabbá. Noha az Elgar-darab előadása szép hangzása és egy-egy tényleg megragadó megoldása ellenére sem igazán meggyőző, a Walton-darab kifejezetten finom szövetű megszólaltatása és az új felfedezés izgalmasága (és szép előadása) miatt igen jeles kiadvány. *Zay Balázs*

Ars Produktion

ARS 38221

THE HÄNDEL ALBUM

Philippe Jaroussky, Artaserse
Erato/Warner – Magneoton
 0190295759667 ●●●●●

Tíz Händel-operából válogatta Philippe Jaroussky új árialemezének anyagát. Ez alkalommal is befeleledkezünk a hegedűsből lett kontratenor hangjába, csodálatos zenei megoldásaiba. Ahogy Händel nem habozott transzponálni egy-egy áriát egy új szereplő beállításánál, Jaroussky is a számára kényelmes hangneme(ke)t választotta. Virtuozitás és lélekre ható légység jelzi az újabb felvételt, megfoghatatlan, földöntúli érzéseket keltenek a lassú áriák – megáll az idő a hallgató számára. A gyors(abb) áriák peregnak, de nem a bravúrtechnika az énekes fő célja. Minden egyes részlet a végsőig csiszolt, a hallgató nem kérdőjelezi meg az előadói stílust, a tempót, csak élvezi Jaroussky és az énekes által alapított Artaserse előadását. A zenekar játéka, a hangszínek, a dinamika, az énekessel való együtt lélegzés remek kiadványt eredményezett. *LI*

MENDELSSOHN:
II. SZIMFÓNIA (LOBGESANG)
Londoni Szimfonikus Zenekar, Sir John Eliot Gardiner
LSO – Mevex
 LSO 0803 ●●○○○

Néha a legnagyobb művészek is okoznak csalódást. A Gramofonban sok hízelgőt írtam már Gardiner londoni Mendelssohn-ciklusáról, de most, a sorozat záró epizódját értékelendő, kevés pozitív dolgot tudnék mondani erről a Lobgesangról. Ha-

csak annyit nem, hogy az énekes szólisták igen jók, s persze a Monteverdi Kórus is megbízhatóan helytáll. A karmester azonban a szimfóniához a hagyományos módon társított költőiség és ünnepélyesség helyett valami rigorózus, „régizenes” keménységet rendel, ami aligha illik egy vállaltan fennkölt hangvéttel, kifejezetten a romantikus pátosz érzemi töltetében fogant darabhoz. Gardiner a zenekart szándékosan fogja vissza, s szabályozza egy nehezen értelmezhetően szűk megszűgyén. Valósággal kilúgozza a mű eredendően emelkedett, érzelmileg fokozott jellegét. *BM*

STRAVINSKY
Barbara Hannigan,
Londoni Szimfonikusok,
Sir Simon Rattle
LSO – Mevex
 LSO 3028 ●●●●●

Noha egy cseppet sem diszkrét STRA-VIN-SKY felirat feszül a Bluray borítóján, éppen nem a Tavasz áldozat előadásáról marad emlékeztetés ez az 2016-os londoni hangverseny. Sir Simon Rattle olvasata most is precíz és lendületes, mint minden eddigi lemeze a darabból (egy stúdióalbum Birminghamból és két koncertfelvétel Berlinből), de semmi újdonsággal nem szolgál. Nem így Barbara Hannigan fellépése a Barbicanben, aki előbb Alban Berg három Wozzeck-törredékében excelál, majd Ligeti György Mysteries of the Macabre-jában alakít maradandót. Hannigan hangilág rendkívül meggyőző, színészileg egészen kiváló: expresszív, sugárzó egyéniség, előadásának kifejezőereje magával ragadó. Rattle humorérzéke a helyén van, így maga is és a Londoni Szimfonikusok is része lesz e koncertterembe szorult modern színháznak. *BM*

RICHARD STRAUSS: HŐSI ÉLET, HALÁL ÉS MEGDICSŐÜLÉS
Göteborgi Szimfonikusok,
Kent Nagano
Faroo Classics – Mevex
 B 108092 ●●○○○

A Kent Nagano pálcája alatt muzikáló Göteborgi Szimfonikus Zenekar mintha szánt szándékkal dacolna a skandináv hagyományokkal (vagy sztereotípiákkal), hiszen hangzásuk olyan meleg és dús, mintha egy átlagon felüli képzettségű amerikai együttest hallanánk. De ezzel Nagano Strauss-olvasatainak minden érényét ki is merítettem. A Hősi élet, valamint a Halál és megdicsőülés itt megszólaló előadásai ugyanis kissé lomhák és nehézkesek, továbbá teljesen arctalanok, más szóval: karakter nélküliek. A gazdag basszusban burjánzó zenekari hangzás, a pusztán professzionális kivitel csak igen nehezen rajzolja ki a kontúrokat. A darabok ezúttal is képesek organikus egészként megjelenni, Nagano vezénylése egyszerre terjedős és sekélyes, a mélyen oldott tartalomból így csak keveset képes a felszínre hozni. *BM*

LIVE AT THE MARIINSKY
George Li – zongora
Warner Classics – Magneoton
 0190295812942 ●●●●○

George Li élete első lemezének borítóján felszabadultan nevet. Teheti, hiszen a mindössze 22 éves, kínai származású amerikai zongoraművész 2015-ben második helyezést ért el a világ egyik leghíresebb zenei

megmérettetésén, a moszkvai Csajkovszkij-zongoraversenyen. Azóta a világ legrangosabb hangversenytermeiben koncertezik. Bátorságra vall, hogy debütáló CD-jén szentpétervári estjének élő felvételét hallhatjuk, ám igaza volt: az általa előadott Haydn-, Chopin-, Rahmanyinov- és Liszt-művek interpretációinak tényleg nincs szüksége utólagos kozmetikázásra. A közönség is „jól viselkedett”. Az anekdota szerint Rahmanyinov néha elhagyott egy-két változatot Corelli-variációiból, ha a hallgatóság túl sokat köhögött. Sőt, egyszer csak a felét játszotta el. Li mind a húsz variációval megajándékozta hallgatóit... *KI*

KOMITAS: SEVEN SONGS – ZONGORAMŰVEK
Lusine Grigoryan
ECM Records – Hangvető
 481 2556 ●●●●○

A modern örmény zene atyjának tekintett Komitas (1869–1935) gyakran ciklusokba sorolta az 1910-es években komponált rövid tételeket. A kísérőfüzet ismertetője segíti a külföldi „tájékozódását” a saját népzenei feldolgozások és a saját kompozíciók világában, ahol tetszetős karakterdarabok, zsánerképet sorjázhatnak. A metrikus tartás, a ritmikus karakter gyakran táncot idéz, az artikuláció és a regiszterhasználat pedig a népzeneben kedvelt, jellegzetes hangszereket idézi meg. A zeneszerzőként is tevékenykedő előadó, Lusine Grigoryan ugyanis mindvégig arra törekedett, hogy a hagyományos örmény instrumentumok (tar, duduk, zurna) tónusát felidézze. Sajnos nem kapunk viszont információt a darabok kottaanyagát illetően – ez még akkor is fontos lett volna, ha a zongoraművészek korántsem tartozik Komitas sokrétű munkásságának fővonalába. *FK*

**SYRIUS LEGACY:
SZÉTTÖRT ÁLMOK SZVIT**

Aligha van a hazai „könyvüzene” kedvelői között olyan személy, akinek a Syrius név elhangzása után a csillagkép jutna az eszébe az ellenkultúra legendás hazai csapata helyett. Az utóbbi években újjáéledt Syrius-kultuszt mutatja, hogy monográfia és a korábban nem publikált felvételek kiadása is megtörtént. De az igazi áttörést egy olyan zenekar alapítása hozta meg, amely arra hivatott, hogy megőrizze ezt a hallatlanul fontos magyar zenei értéket, örökséget. A hazai jazzelit legjobb fiatal muzikusait tudták megnyerni, akik ráéreztek a feladat szépségére, és tökéletesen oldották meg azt. A zenekar „lelke” a dobos, Benkő Ákos, aki Orszáczky Jackie-t idéző énekével és kiemelkedő hangszeres tudásával kiemelkedő teljesítményt nyújt. Óriási meglepetés a két fúvós szolista, Ludányi Tamás és Vidákovics Izsák, a billentyűs Tempfli Erik valamint a basszusgitár avatott mestere Fonay Tibor. Jazzhatterükből adódóan már Az ördög álarcosbálja – Újratöltve című debütáló albumukon is megmutatták, hogy méltó folytatói a nagy elődök művészetének. Múltidéző, hagyományörző játékaik egyúttal korszerű, friss, mai hangvételű muzsika. A biztató fogadtatás után alig másfél év elteltével elkészítették a hatalom által az 1970-es években gyakorlatilag lehetetlenné tett Széttört álmodók szvit új feldolgozását. A hattedetes műben az akkori progresszív kortárs hazai költők versei szolgáltatták az egyes dalok szövegeit, a zseniális muzsika pedig a zenekar kollektív munkája volt. Bónuszként Orszáczky Ne sírjátok lányok című dala is felkerült az albumra. A manapság végképpen elhanyagolt borítók és kísérőfüzetek korában üdítő kivétel Barcsik Géza csodaszép munkája, amely még a magvas versek szövegeit is tartalmazza.

Márton Attila

Tom-Tom Records
TTCD 167

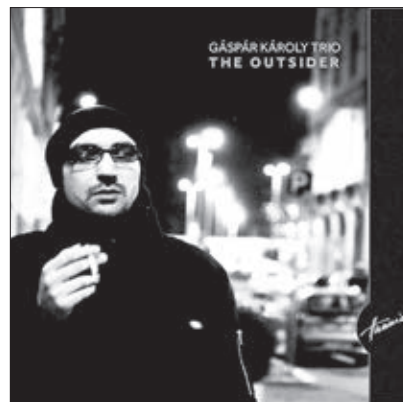
**KOVÁCS LINDA:
RECYCLE**

Feladvány ez a lemez. Három szám más sorrendben hangzik el, mint ahogy a borítón szerepel. A 18:15 perc hosszúságúnak jelölt utolsó felvétel pedig 6:40-kor befejeződik, majd négy perc után úgy folytatódik, mintha víz alól szólna. Ha ez posztmodern játék, akkor megfejtést igényel, de valószínűbb, hogy a technika ördöge a ludas benne. A szlovák kiadó gondozásában megjelent CD a budapesti Opus jazzklubban 2015 februárjában rögzített koncert feltehetőleg nem teljes anyagát tartalmazza; a tiszta játékidő ugyanis 38 perc. Kevés. Ének, gitár, efektek, ütőhangszerek – olvasható az előadók, azaz Kovács Linda, Fenyvesi Márton és Dész András neve után. Más típusú zene esetében hiányosnak érezhetnénk a felállást, az elektronika azonban radikálisan kitágítja a megszólalás lehetőségeit. Három saját, közös szerzeményen kívül három átértelmezett örökzöld (I'll Remember April; Bye, Bye Blackbird; The Way You Look Tonight) és egy popfeldolgozás (Kurt Cobain: Come As You Are) hangzik el, korántsem a hagyományos szólista-kíséret szereposztásában. A rögtönzéses játékból az ének gyakran szöveg nélküli, vokális szólamként illeszkedik az instrumentális hangképbe. Akár együttesként is jegyezhetnék az anyagot, hiszen a hangszerek és a gerjesztett hanghullámok az elektronikusán átalakított emberi hanghoz hasonló mértékben veszik ki részüket a zene létrehozásából (A Just Thinking of You című rövid etűdben nincs is ének.) A hangzás olykor Pat Metheny 1980-es évekbeli vokális lemezeinek vagy Winand Gábor felvételeinek auráját idézi, a játék azonban a bevett (jazz)fordulatokat tudatosan kerülő experimentális irányok felé nyit. Az előadómód visszafogott, melankolikus – kevesebb technika, több szenvedély, nagyobb dinamikai amplitúdó hatásosabbá tehetné volna.

Turi Gábor

Hevhetia Records
HV 0142-2-331

**GÁSPÁR KÁROLY TRIO:
THE OUTSIDER**

A kitűnő zongorista maga magyarázza meg a borítón az album címét. „A kívülálló című lemez igaz vallomás életemről és sorsomról. Nem tartozom semmilyen csoporthoz a jazz zenészek körében. Saját, nagyon nehéz utamat követtem eddig is, és büszke vagyok arra, hogy mindent kemény munkával, tisztességgel és művészi alázattal értem el.” Karcsi nemcsak zenész és zeneszerző (egy szám kivételével valamennyit ő jegyzi), de avatott tollú „írástudó” ember is, akinek lemezkritikái komoly szaktudásról tesznek tanúbizonyságot. Bámulatos aktivitását is joggal csodálhatjuk, mert életeleme a játék, a legkülönbözőbb formációkban is gyakran találkozhatunk vele, és éveken át rendezett jam sessionokat, most pedig triójával és alkalmanként két meghívott fúvóssal játszik rendszeresen. Szíve csücske persze saját zongoratriója, amelynek ez a debütáló albuma. Talán merészség saját szerzeményekkel bemutatkozni, de Karcsi számára a komponálás nem a divatos elvárás, hanem olyan természetes, mint a lélegzetvétel. Jól bizonyítja ezt, hogy Horváth Jenő slágere a Gáspár-opusok szerkesztésének folytatása a lemezen. Egy tökéletességre törekvő művész őszinte kitarulkozása. A kompozíciók jól felépített darabok, főként balladák, a klasszikus zenében való jártasságot, Keith Jarrett és Bill Evans hatásokat tükröznek (utóbbi előtt tisztelgés a One for B.E.). Karcsi akár a free mezejére is eljut a lendületes Loading-ban. A szerző-előadó segítőitársai a hazai jazz-szcéna kiválóságai: a minden formációban helytálló Horváth Balázs és a fiatal dobos generáció egyik legjobbika, Varga Bendegúz. Kettőjük szenzitív kísérlete teszi teljessé Karcsi kompozícióinak megszólaltatását. Őszintén reméljük, hogy a folytatásra nem kell ilyen sokáig várni.

Márton Attila

Hunnia Records
HRCD 1702

BIGATEQUE ÉS BARABÁS LŐRINC: JERICO

Szerencsés találkozásnak lehetünk tanúi az orosz Bigateque és Barabás Lőrinc közös lemezét hallgatva. A darkjazz, mint kategóriai megjelölés ma még szinte csak szakmai körökben elterjedt, noha már lassan tizenöt éve, hogy először találkoztunk e szóösszetétellel. Ebben a műfajban a jazz improvizatív elemeit az elektronikus ambient downtempo lüktetésével, meditatív hangulatával kombinálják. A Bigateque azonban a hangsúlyt nem is az elektronikára, mint inkább az együttzenélés dinamikájára helyezi. Törekvéseik e szempontból abszolút egybevágnak Barabás Lőrinc kvartettjének zenei felfogásával. Ambient-muzsika lévén a közép- és az annál is lassabb tempók dominálnak. A témák sokszor nehezen megfoghatók, hiszen a számok főleg (igen sötét, elvágódó vagy magányos) hangulatokból építkeznek. Az ilyesfajta kollektív zeneszerzés absztraktnak hangozhat, pedig cseppet sem az: az együttes tagjai itt egyszerre individuumok, akik egy-egy erőteljesebb „megindulással” alakíthatják is a folyamatokat, vagy dönthetnek úgy, hogy alázatosan egymás játékára építkeznek. A lemezanyagon inkább az utóbbi felfogás érvényesül, épp ezért nehéz lenne kiemelni egy vagy több domináns hangszert, ám a pontot az i-re azért mindenképpen a két trombitás, és főleg Barabás Lőrinc játéka teszi fel, akinek ez a stílus egyszerűen a vérében van. A Miles Davis-re jellemző sound, minimalista felfogás erősen érezteti hatását. Kevésbé hangsúlyosan, de jelen van a fiatal Elena Folk ízléses fuvalójátéka, míg a ritmusszekció visszafogottan kísér: biztos dob-basszus kooperációt és kellemes billentyűjátékot hallhatunk. A Barabás Lőrinc Quartet rajongóinak kötelező darab, de akik nyitottak az ambientre és kedvelik az improvizatív acid jazzt, azoknak is bátran ajánlható a Jericho. *Szentgally György*

Mars Records
katalógusszám nélkül

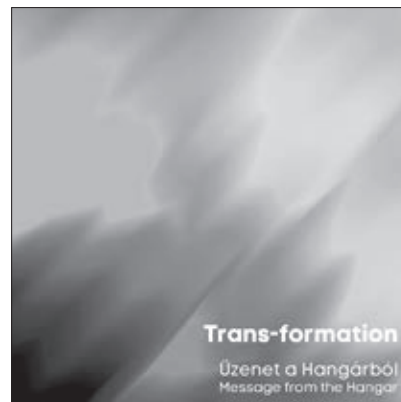

SZENDŐFI PÉTER: QUINTESSENCE

Képtelenség lenne elvitatni azt a tényt, hogy Szendőfi Péter anyanyelvi szinten beszéli a fúziós jazzt. A Quintessence című lemez, ahogy a címe is jelzi, egyszerre mutatja be Szendőfi és a modern jazzrock kvintesszenciáját. Az albumot egy hihetetlenül tehetséges, nagy létszámú alkotógárda készítette el. A nevetek böngészve egyaránt találkozhattunk „régimotorosokkal”, akik már évtizedek óta zenélnek Szendőfi különböző projektjeiben – elég csak Elek István és Kormos János nevét felhozni, akik a Fusio Group oszlopos tagjaként Péterrel közösen járták be hazánkat és a világot. És egészen fiatalokkal is, mint a már élő legendának számító Tólas Áron vagy a fantasztikus Varga Gergely. Két dalban a George Whitty–Will Lee billentyűs-basszusgitáros páros is tiszteletét teszi, akik gyakorlatilag a fúziós jazz világsztárjainak számítanak. A Quintessence zenei világát tekintve könnyen behatárolható jazz-rock apró meglepetésekkel tarkítva. Szendőfi esetében a precíz dobolás (Péter az egyik legragyogóbb session-dobos is hazánkban, mely munkakör megköveteli az alázatos precizitást) a kreatív, izgalmas megoldásokkal ötvöződik. Az ilyen típusú, leginkább talán Mike Sternre vagy az UZEB-re jellemző fusion lételeme a pregnáns, rockzenei megszólalás, a változatos, de alapvetően minél világosabb hangszerezés és az a dögösség, ami Billy Cobham Spectrum című lemeze óta a műfaj része. A megszólalás, a hangszerezés és a dögösség ez esetben csillagos ötöst érdemel. Változatosságban sincs hiány, ám ha maguk a szerzemények egy hajszálnyival talán jobban elkülönülnek egymástól, a Quintessence meg sem állna a jazzrock halhatatlanjainak listájáig. Így „csak” egy nagyon szórakoztató, roppant igényes, zeneileg parádés anyag. *Szentgally György*

Art Music Records
19106143631

TRANS-FORMATION: ÚZENET A HANGÁRBÓL

A Trans-formation négy változatos háttérű zenész szokatlan hangszer-összetételű formációja. Az alapító Pozsár Eszter – ő fuvolázik és szaxofonozik –, a ritmusszekcióban pedig Eichinger Tibor gitározik, Frey György basszusgitározik és Pusztai Csaba dobol és ütőhangszereken játszik. A zenekar egyetlen tagcserétől és egy pár éves szünetről eltekintve 2005 óta változatlanul létezik, és idén jelent meg negyedik lemeze Úzenet a Hangárból címmel. A különleges hangszerezés önmagában is egyedi hangzásvilágot eredményez, de a Trans-formation műfaji szempontból sem mondható szokványosnak. Ha szó szerint vesszük az együttes saját stílusmeghatározását, akkor kortárs és világszenei hatásokkal színesített jazzt, avagy „kortárs jazz-fantáziákat” játszanak. Ez találó jellemzés az Úzenet a Hangárból tucatnyi szerzeményére is, melyeken csaknem fele-fele arányban osztozik szerzőként Pozsár Eszter és Eichinger Tibor, egyet pedig Frey György jegyez. Több változatos hangulatú fantáziakép elevenedik meg a számokban, s amikor ezek életre kelnek és igazán működnek, azok a korong legemlékezetesebb pillanatai. Ilyenek például a felkavaró Jazz-matiné az üvegházban, a nosztalgikus Az a drága jó bukta illat, az ábrándos Egy nap Trogirban vagy a latin ritmusú Külvárosi tánc. A melodikus témáknak köszönhetően többnyire hatásos is az utazás, de a perfekcionista kíséret és a precíz szólók között időnként hiányzik a meglepetés ereje. A kicsiszolt hangszerezésben izgalmas volna egy kis érdekesség. A funkos és swinges tételek energiája ezt ellensúlyozza, a Hip Hop szaxofonpárba és az utolsóként elhangzó Blues for V kifejezetten lelkesítő, de az egész albumnak jól állna egy kicsit több fésületlen szenvedély. *Laczkó Krisztián*

LV Records
katalógusszám nélkül

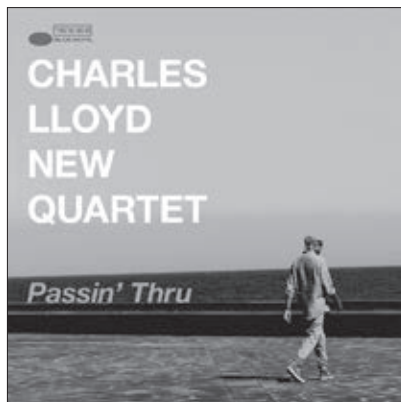

**OLÁH SZABOLCS & CSEKE GÁBOR:
MESSAGE FROM THE SUN**

★★★★★

A zongora-gitár duó nehéz műfaj, hiszen nem elég, hogy ez a két hangszer hagyományosan ugyanazt a funkciót látta el a jazzben, sokszor ugyanabban a regiszterben szólnak, hangszínben gyakran találkoznak, de ráadásul mindketten egyszerre akkord- és dallamhangszerek is, tehát a lehetőségek szinte végtelenelek rajtuk (még ha a gitár talán egy fokkal behatároltabb is, mint a zongora). Ha ezeket a technikai-zenei nehézségeket leküzdjük, még mindig előttünk áll a nagy rejtély: hogy alkossunk valami markánsat ebben a felállásban? Oláh Szabolcs gitáros és Cseke Gábor zongorista találkozására talán a legjobb dolog, ami történhetett a magyar jazzéletben. Ha valami, akkor a Message from the Sun tökéletesen bemutatja a zongora-gitár duó erősségét. Oláh Szabolcs sorozatosan bizonyítja, hogy milyen lélegzetelállítónagy zeneszerző is. Legelőször maguk a szerzemények tisztasága, esztétikája fogja meg a hallgatót (az egész lemezanyag Oláh Szabolcs kompozícióiból áll), amit szinte csak alátámaszt a duófelállás intimitása. Oláh gitárjából gyönyörű, meleg, épp csak egy leheletnyit szűrős, tűpontos hangok törnek elő. Nem akkordozik sokat, ha kísér, akkor is a lehető legóvatosabban bánik a ritmizálással. A gitár itt egyértelműen fúvósokat idéző szólóhangszer. A harmóniai és dinamikai kíséretet Cseke Gábor biztosítja, de értelemszerűen ennél többről is szó van: a sokéves közös munka stabilan összeszokott duót eredményezett. Két hasonló szellemiségű, egymás játékára érzékeny, nagy zenész produkciója ez, ami egyszerre improvizatív kamarazene és folyékony eszmecsere. Háttérzeneként alkalmazni bűn lenne, ezt az anyagot sokszor és komoly odafigyeléssel érdemes, kell hallgatni. *Szentgally György*

Szerzői kiadás
katalógusszám nélkül

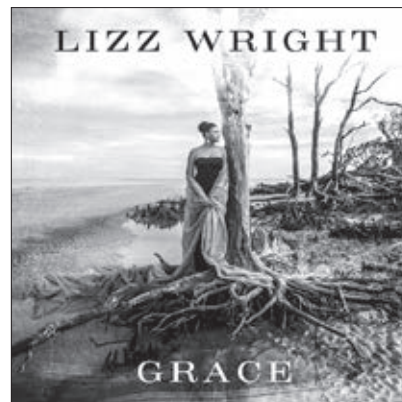

**CHARLES LLOYD:
PASSIN' THRU**

★★★★★

A jazz még él, de a régi nagyok közül már csak néhányan maradtak köztünk. Ők se mind hagyományörzők. Akit a 1960-as évek jazzkísérleteinek mai továbbélése érdekel, nehezen talál hozzá dokumentumokat a lemezbolti újdonságok polcán. A Passin' Thru kivétel. Pontosabban: Charles Lloyd a kivételek egyike. Lemezein nem találni meglepetéseket. A zenekarvezető a tőle fél évszázada megszokott vizionárius erővel fúj bármilyen formációban és kontextusban. Melódiaérzékenysége elkápráztat, kontemplatív attitűdjé megráz és játékosága megmósolyogtat. Nyilván bölcsőbb és tapasztaltabb lett ötven év alatt, de zenéjében a változatlanságon maradt a hangsúly. Lloyd önmagával azonos a nála sokkal fiatalabb tagokból álló New Quartetben is, melynek három kísérlője (Reuben Rogers, Jason Moran, Eric Harland) egyébként mindegyik régi-új zenei kirándulásán mesterien, értsd: példás stílárís érzékenységgel támogatja a tenorszaxofonost. Aki viszont a legnagyobb természetességgel nyúl vissza korai számaihoz. A mostani koncertlemez például az 1966-os Dream Weaverrel kezd: egy majdnem 18 perces magasztos rubato nyitánnyal, melyben a fenséges intró és a Coltrane stílusában szóló köz-zéprézt egy váratlanul közérthető és könnyed népies téma követi. A Nu Blues laza ujjakkal felvázolt bebop szerzemény; a groove-os Tagore on the Delta-ban megszólal Lloyd fuvalója, megint retró stílusban. A Part 5, Ruminations a hatvanas évek másik nagy kísérletezője, Ornette Coleman világát idézi. A címadó szám a szaxofonos egészen korai pályaszakaszából való, amikor még Chico Hamilton zenekarában fúj. A CD-t záró Shiva Prayer pedig meditatív gyászzene, a Dream Weaver mellett érzésem szerint az album legmélyebb spirituális kompozíciója, Lloyd újabb remekműve. *Máté J. György*

Blue Note – Universal
002681502

**LIZZ WRIGHT:
GRACE**

●●●●○

Már a borító fotói is egyértelművé teszik, hogy az amerikai Dél világába utazik az, aki meghallgatja ezt a korongot. Az istenadta tehetséggel és erőteljes althanggal megáldott fekete diva korábbi lemezei nem kaptak túl jó fogadtatást kritikusainktól, bár két évvel ezelőtt a Freedom & Surrender című album már jelezte azt a változást, amit a Grace beteljesít. Nyilvánvaló, hogy most végre rátalált igazi énjére a Georgiából származó énekesnő. Némi képzavarral és kellő pátosszal a „tékozló leány” hazatéréséről szól az új korong. Ezt mutatja a repertoár megválasztása is, hiszen a címadó dal vagy Ray Charles sikerszáma (What Would I Do Without You) mellett Allen Toussaint songbook-slagere, a Southern Nights vagy a nagy gospel-szerző, Thomas A. Dorsey nevével fémjelezett Singing in my Soul is elhangzik. De Bob Dylan Every Grain of Sand-je és az előadó ezúttal egyetlen saját kompozíciója, az All the Way Here is szervesen illeszkedik a sorba. Lizz Wright egyike az igazán karakteres előadóművészeknek az amerikai „könnyűzene” világában tapasztalható énekesnő-dömpingben, sőt kitűnő dalszerző is, mint ezt korábban többször is bizonyította, különösen az említett előző albumán. Purista füllel persze nem jazzt hallunk, de aki szereti a műfajjal oly' szoros kapcsolatban álló zenéket, mint a spirituálé, a gospel vagy a soul, az igazi csemegére lel ebben az albumban. Mahalia Jackson, Clara Ward vagy akár az Edwin Hawkins Singers legszebb felvételeinek méltó folytatása ez a lemez, az összes szükséges kellelkekkel: a bluesos-spirituálés harmonizáció, a lüktető ritmus, az ekzsztatikus előadásmód, a Hammond orgona használata és a nyolctagú gospel kórus (sajnos csak három számban). Erősen szekularizált világunkban igazi reveláció. *Márton Attila*

Concord – Universal
0888072028654

**GARY PEACOCK TRIO:
TANGENTS**

A veterán bőgősről kevesen tudják, hogy az 1950-es években katonazenekarokban zongorázott és csak húszévesen kezdett el bőgőzni. Németországban még Zoller Attilát is kísérte. Hat évtizedes gazdag pályája során sok mindenkiel játszott, de leginkább zongoratriókban remekelt: pl. Bill Evansnál és Paul Blyenél. Legismertebbé persze a több mint harminc éven keresztül létezett Keith Jarrett Standard Trio oszlopos tagjaként vált. Ahogy ezt oly' sok kiemelkedő jazzbőgős képes volt megtenni, ő sem törekedett egyéni babérokra: mindig az a művészi alázattal betöltött szerep jellemzte, amelytől sok magamutogató zenész visszolyog. Saját nevének igen kevés albuma született, pedig hangszerstudása mellett komponistaként sem utolsó. Ezt pótolta mostanában a tekintélyes kiadó, amellyel évtizedek óta (már csak Jarrett miatt is) szerződésben áll. Két éve készült a *Now This* című lemezalbuma, és íme, itt van a folytatás. Mégpedig ugyanabban a felállásban: azaz Marc Copland zongorázik, és Joey Baron dobol. Igazi remekmű – eszményi partnerekkel. (E sorok írója mind a Jim Hall trióban, mind a John Abercrombie kvartetten megcsodálhatta Baron finom, szenzitív kíséretét, utóbbiban pedig Marc Copland intellektusát is.) Ezúttal négy remek opus Peacocktól, két Baront, egy Copland és egy kollektív szerzemény hangzik el. A *Spartacus* film főcímdala és Miles Davis örökbeű Blue in Green-je egészíti ki a repertoárt. A lemez felépítése is jól eltalált, hiszen a nehezebb darabok közé helyezték el az említett standardeket. A „főhős” arányérzéke, ízes, precíz bőgőjátéka, kivételes technikai tudása, és mindenekfelett gyönyörű sound-ja nagyszerűen érvényesül ezen a kivételes lemezen. Sideman-jeit is csak dicséret illeti: nem akartak pót-Jarrett triót imitálni.

Márton Attila

ECM Records – Hangvető
ECM 2533

AVI AVITAL MEETS OMER AVITAL

Az októberben, a CAFE Kortárs Művészeti Fesztivál alkalmából az Uránia moziban fellépett marokkói-izraeli-amerikai együttest – melyet két névkrón, Avi és Omer Avital irányít – a jól hangzó, ám nem sokat mondó „klasszikus crossover” műfaji besorolással látták el. A definíció másik hibája, hogy ez a zene se nem klasszikus, se nem crossover. Jó szívvel azt se mondhatjuk rá, hogy a közel-keleti népzene és a jazz ötvözete, ugyanis ez utóbbiból sincs benne szinte semmi. Aki tehát azt reméli, hogy a CD-n Ahmed Abdoul-Malik, Anour Brahmeh vagy Rabih Abou-Khalil zenei rokonaival találkozók majd, csalódní fog. A két Avital lemeze nem keleti(es) etnojazz, hanem egy klasszikus képzettségű mandolinós és egy Amerikában élő jazzbőgős arab zenei közhelyekre épített híg világszenyeje. A balladákban szirupos: itt a mandolin úgy szól, mint szentimentális szovjet háborús filmekben a balalajka vagy a gitár a turistákra szakosodott nápolyi utcazenész kezében. Az up-tempós darabokban pedig sematikus, álegzotikus táncmuzsika. Az arab feelinget alkalmasint egy kis balkáni íz váltja fel, például a 11/8-os *Avi's Song*-ban, a mandolinós egyik első saját szerzeményében. Avi Avital gyerekkorában kezdett mandolinózni, és elhatározta, hogy a 19. században népszerűtlenné vált húros hangszer visszacsempeszi a nemzetközi zenei köztudatba: régi (barokk) darabok revitalizálásával, valamint kortárs szerzők mandolinra írt műveinek tolmácsolásával. Így vette lemeze Avner Dorman Mandolinversenyét, majd 2012-ben szerződést kötött a Deutsche Grammophonnal klasszikus darabok rögzítésére. A jelen lemez is e kontraktus jegyében fogant. Állítólag a két Avital párbeszédére épül a zene; én sokkal inkább a mandolinós lemezének érzem, akit a többiek csak kísérnek.

Máté J. György

Deutsche Grammophon – Universal
4796523

**STEFANO BATTAGLIA:
PELAGOS**

Nincs menekvés: a népvándorlás immár a jazzbe is begyűrűzött. Olaszország ebben kétségkívül jobban érintett, mint Észak-Korea, így nem csoda, ha a mediterrán és balkáni országok sorsáért aggódó Battaglia legfrissebb, dupla CD-jét a száműzetés és a migráció kérdése ihlette. Aligha feltételezhető, hogy az érző szívű zongorista fizetett ügynök volna, a darabok sem brüsszeli sugallatra kaphatták címüket, mindenesetre a *Migralia*, *Lampedusa*, *Migration Mantra*, az arab *Lamma Bada Yatathanna*, vagy (hogy Magyarország se maradjon ki) a *Halap*, *Horgos* e Roszke szavak egyértelműen utalnak a témára. Mivel nem programzenéről van szó, csak találgathatjuk, hogy a települések milyen értelmzési tartománnyal kerültek be a művész zenei univerzumába, de érijük be azzal, hogy a tizenhét számból hét saját kompozíció, illetve feldolgozás, a többi koncerten és a sacilei Fazoli teremben rögzített spontán improvizáció. Kétórányi szóló-zongora produkcióval manapság előállni rendkívüli merészség és önbizalom függvénye, de nem maradhat kétség afelől, hogy előadó és kiadó részéről egyaránt igazolt vállalkozás. Ebben a műfajban majdnem mindenki Keith Jarrett köpönyegéből bújt elő, és ami a lenyűgözően szép témákat, a lírai előadásmódot és a kivételes formakultúrát illeti, Battaglia is sokat köszönhet a mesternek. Vannak azonban csak rá jellemző ismérvek, mint a tematikus meditáció, a gazdaságos szerkesztésmód, a preparált zongora használata. A dallamok, hangszínek, textúrák gazdagsága, a folklorisztikus feldolgozásmód, a tonális és atonális nyelvezet párhuzamos használata, a drámai kifejezőerő, ami az európai jazz-zongoristák élményébe emeli Battagliát. Új opusa egy, a világ problémáit iránt fogékony művész érzéseinek és gondolatainak felkavaró lenyomata.

Turi Gábor

ECM Records – Hangvető
ECM 2570

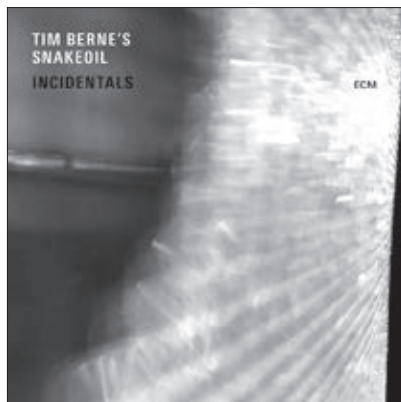

MIKE STERN:
TRIP ●●●●○

A stílus, amit Mike Stern már bő három évtizede űz, egészen könnyen felismerhető. Nevezhetjük persze szimplán jazz-rocknak, de a Stern-féle megközelítés ennél több pontosságot igényel. Az ő zenéje egyszerre erős, könnyűzenei hangzású, belső dimenzióiban azonban bőséges jazztartalom rejlik. Az ideális Mike Stern szerzemény alapját pregnáns basszus-groove és rockos dobolás hozza, a harmóniai világában egyaránt találhatunk popzenei és jazzes akkordokat, míg a téma a blues-os dögösség és egészen nyaktörő, kromatikus figurák találkozásából tevődik össze. Az utóbbi magára a gitárosra, azaz a játékára is jellemző: egyik pillanatban rockszárokat megszegyenítő, blues-os motívumokat játszik, majd hirtelen a legprofibb bebop tör elő belőle. A fent leírtak, ha nem is minden egyes számban, de bőven tetten érhetőek a Trip című lemezen, ami jelen esetben pozitívum és negatívum is egyben. A magam részéről rajongok Mike Sternért, de el kell ismerni, hogy – hasonlóan a szintén fusion-zseni Marcus Millerhez – az általa kifejlesztett, kidolgozott stílusból egy jöttányit sem kíván engedni. A Trip című lemez a klasszikus Stern-albumok jegyében egy Chroma-zone-hoz hasonló számmal indít, de hallhatunk itt tipikus, torzított gitáros bebopot (Mike Stern jellegzetesség), popos balladákat etno-hangszerekkel és agresszív swinget is. A Tripet egy szimpla sorlemeztől főleg az elképesztő line-up választja el: mintegy húsz vendégzenész az elektronikus jazz krémjéből. Vannak olyan jazzrajongók, akik jobban szeretik, ha valaki albumról albumra megújul, míg mások szerint a non plus ultra az, ha egy zenész összetéveszthetetlen. Stern (aki tavalyi balesete után ezzel a lemezzel tér vissza a zenei világba) ismét bizonyítja, hogy inkább az utóbbi csoportba tartozik.

Szentgally György

Heads Up/Concord – Karsay és Társa
CON-151222

TIM BERNE'S SNAKEOIL:
INCIDENTALS ●●●●○

A szaxofonos és komponista Tim Berne neve méltatlanul ismeretlen itthon annak ellenére, hogy a New York-i „Downtown-szcéna” egyik kulcsfigurája az 1970-es évek vége óta. Olyan zenészek társaként hallhattuk, mint John Zorn, Django Bates, Chris Speed vagy Craig Taborn. Az általa vezetett Snakeoil zenekar eddig megjelent öt lemezéből négyet az ECM publikált, mindössze a limitált példányszámú 2015-ös Spare jelent meg Berne magánkiadásában. Az album első hallgatása alatt Bill Frisell szavai jutottak eszembe, aki Derek Bailey angol gitárosról nyilatkozta egyszer, hogy ő még ilyen jó és ilyen rossz gitározást senkitől sem hallott. Az anyag írott része szinte tökéletes. Egyik izgalmas téma váltja a másikat, a korszerű, mégsem erőltetetten modern zenei szövetet kiváló hangszerezésekkel szövegezte meg a zenekar. Másfelől viszont fájoan hiányoznak a nagyívű szólók. Úgy gondolom, Tim Berne – a többi zenészt eddig nem ismertem, de az itt hallott játékok alapján róluk is feltételezem – könnyűszerrel tudna jobban altsaxofonozni tradicionális értelemben, ám ehhez fel kellene adni valamennyit az avantgárd megszólalásból. Ilyen értelemben pedig könnyen lehet, hogy saját egyéniségéből is. Ugyanígy csalódás számomra David Torn gitáros – az ő Prezens című CD-jén (ECM, 2007) Berne közreműködött – vendégszereplése is a lemezen. Ryan Ferreira, a kvintett gitárosa Tornhoz hasonlóan sok effektet használva szövegezte meg hangszereit. Észre sem vettem volna, hogy két gitáros szerepel az albumon, ha nem olvasok utána. Mindezzel együtt: ha Berne kigyóolaja nem is lesz csodaszor minden bajra, de biztosan sok avantgárd jazzt szerető szívét megdobogtatja majd.

Pármiczky András

ECM Records – Hangvető
5767257

TROMBONE SHORTY:
PARKING LOT SYMPHONY ●●●●○

Trombone Shorty – Troy Andrews trombonos-trombitás-énekes produkciója és alteregója – a „húsztizés” évtized meghatározó hangja. Ez a már csúcsra ért nemzedék minimum divatot teremt (Shorty például már ötször szerepelt a Fehér Házban), maximum meg odáig is eljuthat, hogy valóban átalakítja kicsit a jazzfelfogásunkat. Valahol az old-timer és a funky tájainak találkozásánál, New Orleans környékén terül el Trombone Shorty zenéjének forrásvidéke – a név gyerekkorában ragadt rá. Ezekből a nedvekből kifogyhatatlan energiák sarjadnak, Shorty a számok többségében is szerzője vagy társszerzője. Összedobta egyedül a számok jó részét otthon, amikor a folyamatos turnék között volt egy lélegzetvétele hazamenni, azután megint az úton elő-elő vett belőlük egy-egyét és együtt kiérlelték őket a zenekarral. Nemcsak energikusak, de tetszetősek, hatásosak lettek, csupaelet számok, sikerült tehát az örök szakadékot a stúdió és a koncert között jól áthidalni. A Parkoló-szimfónia tele van iszonyú jól sikerült slágerrel, mégsem fog csalódást okozni annak, aki funky Blue Note-lemezt akart hallani. Nagy pátoaszú fúvószenekari gyászad ad New Orleans-i dimenziót a nyitószámban, hogy azután beinduljon a funky ritmusgépezet. Alig van olyan szám, amin a csodagyerek-csupazene Shorty ne énekelne. A hangszerezés számokra is lehet táncolni; be is kerültek a R&B-re nyitott kereskedelmi rádiók műsorába. A második egy The Meters-feldolgozás, akkora beindulás, amekkorát tényleg csak parkolóból lehet csinálni. Nem kevésbé ellenállhatatlan a még „feketébb” címadó, és vonzani fogja a hip-hop és a rap kedvelőit is néhány további szám és betét. Vegyes salátának tökéletes, és ha majd kiállja az idő próbáját, azt inkább szakácsának, mint a felhasznált anyagoknak köszönheti.

Zipernouszky Kornél

Blue Note–Universal
2557431148

**BÉLA FLECK:
JUNO CONCERTO**

●●●●○

A lemez arra készíti a hallgatót, hogy újragondolja a bluegrass zenében és a tradicionális jazzben használt „legamerikaibb” hangszerről kialakított véleményét. Béla Fleck, a bendzsó virtuóza legutóbb Chick Coreával duóban készített dupla lemezével lepte meg rajongótáborát (Gramofon, 2016 tél), pár éve pedig közreadta The Impostor című első koncertjét is. Most egy háromtételű, félórányi terjedelmű érett zeneművel jelentkezett, amelyet elsőszülött fiáról nevezett el. Bármennyire bizarrnak tűnik is, Fleck öthúros bendzsója szervesen illeszkedik a hetventagú szimfonikus zenekar játékához. A műben érezhető a nagy amerikai zeneszerző, Aaron Copland hatása és persze Bartóké is (nem véletlen a születőitől kapott név). A lemezen még további két remek Fleck-originál is hallható a szerző és a Brooklyn Rider vonós-kvartett előadásában. *MA*

Rounder Records – Karsay és Társa
1166100200

**ANDREA MOTIS:
EMOTIONAL
DANCE**

●●●●○

A gyengébb nem szerepe a jazzben inkább az énekesnői pályára szorítkozik; igaz, olykor még az elvárásnak megfelelően zongoráznak is. A fúvósok világában már sokkal ritkábban fordulnak elő, bár vannak kivételek. Ez a mindössze 22 éves katalán hölgy nemcsak kitűnően énekel, de remekül trombitál is, sőt szerzőként sem utolsó. Négy dalt, köztük a címadót is ő jegyzi a tizennégyből, amelyet tíz zenésztársával ad elő különféle felállásokban. A további tíz szám ismert standard Cole Portertől Horace Silverig. Az egészet kellemes, mindenki által élvezhető interpretációban nyújtják át, amit még a rangos kiadó is kellően értékelt. Motis előadásmódja valahol Billie Holiday és Diana Krall között helyezkedik el, trombitájátéka pedig Ruby Braff-re és/vagy Chet Bakerre hajaz. Ez a fajta amerikai zene – főleg ilyen korszerű tolmácsolásban – soha nem megy ki a divatból. *MA*

Impulse! – Universal
2557317947

**ADAM BALDYCH & HELGE LIEN TRIO
+ TORE BRUNBORG: BROTHERS**

●●●●○

Lengyelország Európa egyik jazzközpontja, ahol világhírű hegedűsök kezdték pályájukat. Zbigniew Seifert, Michał Urbaniak és Krzesimir Dębski – hangszerük kiválóságai – mind a lengyel jazz hírnevét öregbítették. A harmincegy éves „Wunderkind”, Adam Baldych méltó utódjuknak tűnik. Egyesek szerint ma ő az első számú jazzhegedűs a világon, akinek páratlan technikája valójában a holnapot idézi. A hegedűs korán eltávozott fivérének dedikált CD címe a testvéri összetartást hirdeti „a félelemmel és magánnyal teli világban”. Az már az album első négy számából is kiderül, hogy a norvég és a lengyel zenekarvezető pompásan összeszokott korábbi, szintén az ACT-nál megjelent Bridges című lemezükön. Ekkor szólal meg először a szintén norvég – Tord Gustavsen és Manu Katché lemezeiről már ismert – Tore Brunborg tenorszaxofonos, aki a One című számban szólózik, némileg ECM-stílusban. E lírai-meditatív jelleg azonban nem uralkodik el a CD-n: a szinte fenséges Elegy remekül megfőr a játékos Love-val, melyben Baldych kizárólag pizzicato használja hangszertét. A címadó szám egy free elemeket is tartalmazó, kissé disszonáns első és egy ismét magasztos hangulatú második részből áll. A Baldych-kompozíciók között feltűnik a Hallelujah is, egy világhírű Leonard Cohen-szerzemény, melyet talán sikerszámnak szánt a jazzegyüttes. Magam se az eredetiért, de a feldolgozásért sem lelkesedem különösebben. Mire a CD végére érünk, megerősödik bennünk a gondolat, hogy Baldych valóban lényegesen sokoldalúbb és érdekesebb szólista a szaxofonosnál, aki Garbarek-követőnek mutatkozik e lemezen. Az északiasan egyenes, tiszta, közérthető trióval dialógust folytató, a „dirty soundoktól” se visszariadó lengyel hegedűs játéka emlékezetes marad. *Máté J. György*

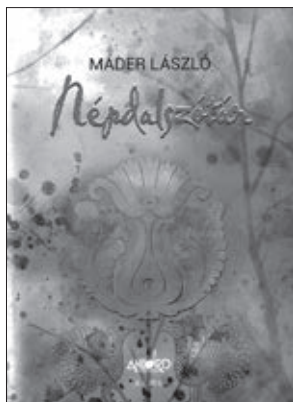
ACT – Hangvető
ACT 9817-2

**GERGELY ZOLTÁN:
MEZŐSÉGI KÁNTÁLÓ ÉNEKEK**

A mezőszégi magyarság néphagyományait viszonylag későn kezdték el gyűjteni, a nagy áttörést Kallós Zoltánhoz köthetjük. Hogy mégis vannak feltáratlan vagy kevésbé feldolgozott területek, azt jelzi ez a kötet, mely a mezőszégi kántáló énekeket mutatja be és elemzi. Gergely Zoltán kötete doktori disszertációjára épül, a szerző a témával már tíz éve foglalkozik, beleértve a népdalgyűjtést is. A kántálás (vagy kántálás, kóringyálás, pászslizás, mendikálás, székben koldindálás) nagyon népszerű szokás volt a 20. század közepéig; vannak olyan erdélyi falvak, ahol a mai napig él a hagyomány. A kántálás általában karácsony előestéjén történik, „nemzedéki és nemi hovartartozás alapján összeálló csoportok” járnak házról házra, énekelnek, rigmusokat mondanak. A kántáláskor énekeltek, esetleg hangszereket kísért dalok egy része a népekekből származik, a szövegek eredhetnek a kollégiumi diákkörökből, versekből, énekeskönyvekből. Gergely Zoltán végigvezeti azt a folyamatot, hogyan változtak a karácsonyi dalok, hogyan népiesedtek el az egyházi énekek. A világos szerkezetű kötet olvasmányos, a Magyarbörzson született szerző (aki maga is járt társaival házról házra karácsonykor) bemutatja a falvak kántálási szokásait, olvashatunk rövid interjúkat is. Gergely Zoltán nem hagyatkozik csak a dalok elemzésére, interdiszciplináris módon vezeti végig az olvasót a karácsonyi ünnepekörön. A kántálással kapcsolatos elemzések alaposak, érdekesek, összesítő táblázatok teszik szemléletessé a korábban leírtakat. Az énekek szövegtípusai mellett számos kottapélda dúsítja a tanulmányt. A kötethez tartozik egy igazán érdekes melléklet (DVD-ROM), interjúszövegekkel, hangzóanyaggal, fotókkal. *Lehotka Ildikó*

Hagyományok Háza
350 oldal

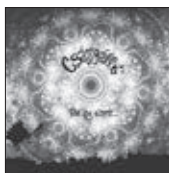
MÁDER LÁSZLÓ: NÉPDALSZÓTÁR

Úgy hozta a sors, hogy ez a kiadvány afféle zenei végrendelete lett a szerzőnek. Mader László (1939-2017) nevét igényes népzenei rádióműsorai alapján tanulta meg egy ország. Invenció-inspirálta sorozatainak kivitelezése magasra állított belső mércéről tanúskodik. Ez a magas mérce azonban mindig azzal járt, hogy Mader törekedett – sikerrel – a közérthetőségre. Mint korunk nyitott szemmel járó, kommunikatív embere, nem tudta nem észrevenni azt a jelenséget, hogy szókincsünk aktív és passzív tartományának lassú, de állandó módosulása következtében mind nagyobb mennyiségben szorulnak az utóbbiba a népdalokban otthonos szavak, kifejezések. Ez arra inspirálta, hogy összeállítson egy szótárt, amelynek magyarázatra szoruló szókincsét főként a Kodály-Vargyas néven közismert kötet példatárából, valamint Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok című munkájából vette. Minden bizonnyal örömet lelt ebben a munkában, miközben „ingoványos talajon” járt. Hiszen számára jelentéssel bírtak ezek a szavak is, legfeljebb a közérthető pontosításhoz volt szüksége lexikonokra, szakkönyvekre. Az intellektuálisan szórakoztató gyűjteményben egymás tőszomszédságában szerepelnek szinte ismert, definiálásra szoruló kifejezések, valamint másodlagosan történelmi vagy földrajzi ismeretekkel gazdagított információk. Arra is találunk példát, amikor meghatározott népdalbeli előfordulását értelmezi egy szóznak, és derülhetünk azokon a nyelvi leleményeken, amelyek hangulati töltésük által adtak egyedi jelentést valamely köznyelvi fordultnak. Játszva tanító ez a 40 számozott oldalt tartalmazó, terjedelmében füzetnyi kiadvány, amely ajánlott olvasmányra lehet pedagógusoknak és diákoknak, valamint az anyanyelv iránt elkötelezettséget érző, bármely korosztályhoz tartozó érdeklődő számára.

Fittler Katalin

Akkord Zenei Kiadó

A – L 016

CSÁNGÁLLÓ: FEL AZ ÚTON

●●●●○

„A Csángálló zenekar egy kis család, mely nevéhez hűen, együtt csángáll az Úton. Léptük nyomán zeneszó és vigadalom...” A zenekar 2009-ben alakult olyan fiatal zenészekből, akiket a népzene szeretete, a közös muzsikálás öröme és a barátság kovácsolt össze. Azóta visszatérő vendégei a fesztiválok világzenei színpadainak és a táncházaknak is. Zenéjükben a gyimesi és moldvai csángók világa találkozik a Balkán népzenejével – olykor esetleg egy kis swinggel –, s az elegyet saját képzeletükön átszűrve magával ragadó élménnyé alakítják. Az album anyaga könnyen befogadható, de csak annak érdemes meghallgatnia, aki kész teljes valóját átadni ennek a tőlünk nem is oly távoli, mégis egzotikus élménynek. A zenekar tagjai a legmagasabb szintű profizmussal, bámulatos lezsértséggel és tökéletes összehangoltsággal játszanak. Első lemezük korábban rögzített felvételekből jelent meg a Fonónál.

HZS

Fonó Budai Zeneház

FA 386-2

KALÁSZ BANDA: DÜZS 2017

●●●●●

A Junior Prima-díjas Kalász Máté a Téka együttes hegedűseként vált ismertté, most pedig megjelentette első saját lemezét barátai és barátáá vált mesterei (például Halmos Attila és Fekete Antal „Puma”) közreműködésével. Az erdélyi és kelet-, illetve észak-kelet-magyarországi autentikus népzenei összeállítást személyes élményei ihlették, melyek közül néhányat – például Róka Szabolcs kobzajátékát – mi magunk is hallhatunk a lemezen. Az album „előszavában” így ír a primás a népzeneről: „Én annak örülnék, ha mindenkinek a legkevesebb befolyás nélkül lehetne része ebben a csodában: szabadon, a saját fantáziájára bízva.” Mindez remekül tükröződik a felvételeken: Kalász Máté irányítása alatt minden ismerős dallam újszerűen hat, játéka egyéni gesztusaival, díszítésével eredeti, magával ragadó, ugyanakkor szerény és hagyománytisztelő.

HZS

Fonó Budai Zeneház

FA 397-2

CHABANDA: FLOW

●●●●●

„Fókuszálni. Csak arra figyelni, amit éppen teszünk, elvinni saját magunkat és másokat a belőlünk folyó energia által. Médiumként szolgálni a zenét, hagyni ki- és átáradni magunkon, rajtunk keresztül, egy lehetőség szerint minél inkább akadálymentes pályán”. Kézdy Luca, a nagyszerű jazz-hegedűs találó gondolatai ezek barátai, a Gyulai Csaba (gadulka, ütőhangszerek) vezette Chabanda új lemezéről. Jazz és világzene összemosódó határmezsgyéjén, az értelmetlen műfaji határokat maga mögött hagyva hömpölyög a hét kompozíció, amelyekben döntő mozzanat a „flow-élmény” vagyis a zene és a zenélés öröme. Gyulai kiváló társa ebben két énekesnő (Horváti Kata és Lovászi Edina), valamint a zongorista Márkus Tibor, a szaxofonos Ávéd János és Zana Zoltán, a gitáros Rácz Krisztián, az ütőhangszeres Mogyoró Kornél és Keönch László Farkas. Szép zenei szövet, ízlésesen alkalmazott elektronikával.

ReA

Hunnia Records

online kiadás

KRONOS QUARTET ÉS ÉNEKES SZÓLISTÁK: FOLK SONGS

●●●●○

2014-ben a kortárszene és a world music területén figyelemre méltó eredményeket felmutató Nonesuch kiadó Londonban és New York-ban ünnepelte 50. születésnapját. Nyilvánvaló volt, hogy az ünnepi szériából nem maradhat ki a label ikonikus művésze, a napjainkig 47 Nonesuch-albumot produkáló Kronos Quartet. A vonósnegyes műfaji kereteit jelentősen kitágító San Francisco-i együttes erre az alkalomra énekes-dalszerzőkkel állított össze egy speciális programot, amelynek az egyszerű Folk Songs (Népdalok) címet adta. A kvartett érzékeny kíséretével valójában inkább megzenésített versek hangzanak el, amelyek etnikus gyökere ugyanakkor nem vitatható. Az énekesek közül Olivia Chaney és Rhiannon Giddens klasszikus iskolázottságú, Sam Amidon „világzenész”, Natalie Merchant pedig a rockvilágból jött: egykor a 10.000 Maniacs frontembere volt.

ReA

Nonesuch/Warner – Magneoton

559151

A Gramofon Könyvek 2017-ben megjelent kötetei:

Gádor Ágnes:

A Zeneakadémia könyvtárának története dokumentumokban (1875–2005)

Deseő Csaba: Kettősfogás

Friedrich Ádám: Kényszerleszállás

Friedrich Ádám: Réz-Metszetek (második, javított kiadás)

Könyvrendelés: zene@gramofon.hu

A Gramofon Könyvek 2001 és 2017 között megjelent kiadványairól
bővebb információ, megrendelés:
www.gramofon.hu

Gramofon – 1996 óta a klasszikus zene és a jazz szolgálatában

Folyamatosan frissül a Gramofon internetes oldala:

www.gramofon.hu

GAZDAG TARTALOM, ÁTTEKINTHETŐ ROVATSRUKTÚRA

- Minden, amit a Gramofon folyóiratról, a Gramofon Könyvekről, a Gramofon-díjkiosztóról és az ICMA díjkiosztóról tudni érdemes
- Hanglemezkritikák és koncertbeszámolók
- A folyóirat tartalmától eltérő, értékes zenei írások
- Cikkarchívum 2011–2016
- Letölthető korábbi lapszámok (PDF)

Gramofon – 1996 óta a klasszikus zene és a jazz szolgálatában

ÉRTÉK, ÉLMÉNY, ARÁNY

Nemzeti
Filharmonikusok
www.filharmonikusok.hu

HAMAR ZSOLT

zeneigazgató

Nemzeti Filharmonikus Zenekar

SOMOS CSABA

karigazgató

Nemzeti Énekkar

Töltse velünk a téli estéket, várjuk Önt
**ROSSINI, PENDERECKI, MAHLER, CSAJKOVSZKIJ,
MOZART, DVOŘÁK, BRAHMS, PUCCINI, BACH,
REGER, HAAS, TOURNIER** műveivel.

KERI-LYNN WILSON ZEMLÉNYI ESZTER

Két Hölgy, két Zeneszerző
és a Zenekar

Keri-Lynn Wilson karmesternő,
Zemlényi Eszter szoprán

Penderecki, Mahler
december 14. MŰPA

A ZENE AJÁNDÉK!

Megvette már
a karácsonyi ajándékot?
Januári és februári
hangversenyeinkre

20 % kedvezménnyel
vásárolhat jegyeket
– honlapunkon keresztül –
december 20-ig.

BANDA ÁDÁM HAMAR ZSOLT

Dohnányi, Durkó és Liszt,
Zenekarunk
és Nemzeti Énekkarunk Nőikara

Hamar Zsolt karmester
Banda Ádám hegedű
január 25. Pesti Vigadó

Fenntartó:

Tájékozódjon koncertjeinkről gyorsan és egyszerűen mobiltelefonján,
töltse le a Nemzeti Filharmonikusok mobil applikációját:

CZIFFRA

CZIFFRA GYÖRGY FESZTIVÁL

2017. FEBRUÁR 19–27.
MOMKULT | MÜPA | ZENEAKADÉMIA

BALÁZSJÁNOS
MŰVÉSZETI VEZETŐ

ARCADI VOLODOS

PIERRE-LAURENT AIMARD

MIKLÓSAERIKA

DARKO BRLEK

COSIMA SOULEZ LARIVIÈRE

EÖTVÖSJÓZSEF

VÁSÁRY TAMÁS

GWENDOLYN MASIN

SZAKCSILAKATOS BÉLA

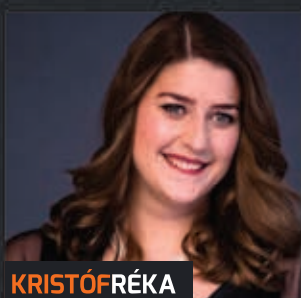
PRESSER GÁBOR

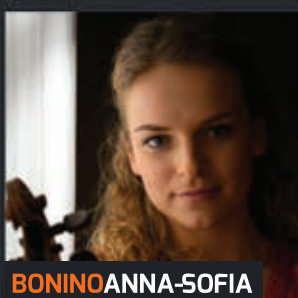
BÉNYEI TAMÁS

KÁLLAI ERNŐ

KRISTÓFRÉKA

BONINO ANNA-SOFIA

BŐSZE ÁDÁM

VÁRKONYI
ATTILA

FastVentures

EuroVentures

REKECZKY
CSABA

momkult

mupa
Szabó

VIOLIN TRAVEL

Budapest Főváros
XIII. kerületi
Önkormányzat

KÖBÁNYA
KÖZÖSSÉGI

TAKLER
KÖZTISZT

FONO

MOM
PÁRIS

OPERA
ZONGORATEREM

ARCHIMEDIA

SHARPEY ÜNNEPEL

33

